

guaixe

AZPIEGITURAK
Goi tentsioko zirkuitu bikoitzeko 400 kV-ko argindar linea berria 2030erako egin nahiko lukete / 7

ENPRESA
Eraldaketa digital eta jasangarria egiten laguntzen duen EDIT proiektua azken txanpara iritsi da / 11

FESTAK
Estreinakoz Txistor Egunaren bueltan asteburu osoko egitaraua prestatu du gazte asanbladak / 13

MENDIA
Igandeko Euskal Herriko Erdiguneko Ibilaldian Juan Mari Feliu eta Felix Isasa omenduko dituzte / 15

MENDI LASTERKETAK
Eneritz Karasatorre etxarriarrak jaioterriko Mendira Joan Etorria irabazi zuen lehenengoz / 16-17

SINADURAK

	MIREN ALDASORO LEZEA / 10		JAVIER CASTIEG BARANDIARAN / 4
	IRATI PELLEJERO MARIN / 22		

MUSIKA
Arakil Rebels taldea sortu dute Lakuntzako, Arbizuko eta Bakaikuko bost musikari gazteek / 23

HIZKUNTZA NORMALIZAZIOA

"Aurreratu dugun heinean hutsuneak agerian gelditu dira"

AGURNE GAUBEKA ETA GARBIÑE PETRIATI HIZKUNTZ ESKUBIDEEN BEHATOKIA

Hizkuntz Eskubideen Behatokiak aurten 25 urte bete ditu

Alfredo Alvaro Igoa SAKANA

Erakundearen ibilbidearen jarduna nabarmentzeko urteurren ekitaldia egin zuten Iruñean irailaren 29an. Agurne Gaubeka Erauskin Hizkuntz Eskubideen Behatokiako zuzendaria 2019ko garilaz geroztik. Hari lekukoa pasa zion Garbiñe Petriati Ijurak, zuzendari karguan 2010 eta 2019 artean egondakoa eta orain erakundeko teknikaria denak.

Hizkuntzek eskubideak dituzte?

Agurne. Ez, hizkuntzek ez dute eskubiderik. Pertsonok ditugu eskubideak. Gizakiok indibidualki eta kolektiboki ditugun oinarritzko giza eskubideak dira hizkuntza eskubideak. Nork bere hizkuntzan bizitzeko eskubidea da. Hau da, euskara gizarterako espazio eta eremu guztietan erabiltzeko eskubidea izatea. Esaterako, euskaraz eta euskara ikasteko eskubidea, euskaraz kontsumitzeko eskubidea, euskaraz lan egiteko eskubidea... Ez da bakarrik eremu publikoan euskara exijitzea.

Garbiñe. Giza eskubideen barruan hizkuntza eskubideak daude. Nor bere hizkuntzan bizitzeko eta aurrera egiteko kolektibitate batek daukan oinarritzko eskubidea dira hizkuntza eskubideak. Hori indibidualki gauzatzen da. Norbanakoa edonora joanda, bere bizitzaren arlo guztietan, berea den hizkuntza horretan bizitzeko oinarritzko eskubidea da.

Jendeak badaki hizkuntza eskubideak dituela?

A. Jendea pixka bat nahasten da. Jende batzuk pentsatzen dute hizkuntza eskubideak legearen arabera dituela. Esaterako, Nafarroako eremu euskaldunean eskubideak ditugula pentsa dezakegu. Baina Iruñera joaten garenean ez dugula eskubiderik. Bereizketa bat egin behar da. Hizkuntza eskubideak gureak dira. Baditugu, eta borrokatu behar ditugu.

G. Behatokiak 25 urte hauetan egin duen ekarpen nagusienera bat da hizkuntza eskubideen gaineko kontzientzia hori piztea, garatzea eta mahai gainean jartzea. Agurnek esandakoa, jendeak eskubidea legearekin lotzen du. Gure hizkuntzan bizitzeko eskubidea badugu. Beste gauza bat da eskubide hori aitortuta daukagun edo ez lurralde guztietan. Hemen euskaraz bizitzea ziurtatuta beharko genuke.

Eta jendeak eskubide horien kontzientzia du?

G. Baietz uste dut. Urte hauetan guztietan kontzientzia hori garatzen joan da. Kontzientzia hartzen den unetik pertsona edo hiztun bat aktibo bilakatzen da: "hau badagokit eta joaten naizen lekura eskatu egingo dut. Eta ziurtatu dezaten ahaileginduko naiz". Baina hiztun komunitate osoak ez ditu bere eginda eskubide horiek. Baina azken 25 urte hauetan kontzeptu horretan aurreratu da.

Jendeak badaki Hizkuntza Eskubideen Behatokia dagola?

A. Gurera jo duten herritarrek asko izan dira. Eta urtero era-

biltzaile berriak ditugu. Sare sozialen bidez zer garen, zer tresna ditugun, zer zerbitzu eskaintzen dugun azaltzen dugu. Baina egia da batzuetan jendea ez dela ongi kokatzen: "hauek zer egiten dute? Erakunde publikoa da? Elkarte bat da?" Egia da Euskal Herriko puntu askotan jendeak ez gaituela ezagutzen. Agian euskara erabiltzerakoan gertaera edo bizipen bat izan du eta nonbait salatu nahi du, baina ez daki nora jo.

G. Askok uste dute erakunde ofizial bat garela, administrazioaren menpekkoa. Ez da hala (Euskalgintzaren Kontseiluak sustatutako ekimena da). Askok zalantzarekin hots egiten dute: "ez dakit zuei dagokizuen, baina hau gertatu zait". Oraindik lana egiteko badago. Hala ere, Behatokiak erreferentzialtasun maila altu bat lortu du hizkuntz komunitatean.

A. Euskal Herri osoko irakurketak egiten dituen erakunde bat gara, eremu publiko eta pribatukoak.

G. Egoitza nagusia Iruñean dago. Bestea Baionan. Hori ez da kasualitatea. Eta bietatik hizkuntz komunitate osoarendako egiten dugu lan.

Zein da Behatokiaren zeregina?

A. Gure zerbitzu nagusia Euskararen Telefonoa da. Haren bidez herritarrek kezak eta lege betebeharrak ez duten entitateendako zoriontzeak helarazten dizkigute. Eta beste askotan kontsultak egiten dizkigute. Za-

Agurne Gaubeka Erauskin eta Garbiñe Petriati Ijurra.

"Lege arkitektura oso ahula dela. Ez du ziurtatzen pausoak behar den moduan ematea"

"Herritarrek euskaraz bizitzeko determinazioa dute, baina berme tresna gutxi ditugu"

lantza pila izaten dira, esaterako, araudiaren inguruan. Edo gertaera bat izan eta nora jo aholkatzea eskatuz. Hor Garbiñe egoten da. Urtero txosten bat argitaratzen dugu. Euskal Herriko argazkia, hizkuntza eskubideek izan dituzten gorabehera guztiak eta Euskararen Telefonoan jaso ditugunak daude txosten horretan. Horretarako beharrezkoa da herritarrek Euskararen Telefonora jotzea. Baina gure eginbeharren artean badago ere kontzientziazte lana egitea, hitzaldiak ematea, presta-

TALLERES GOÑI
TAILERRAK

- Ibilgailu guztien txapa konponketa eta margoketa
- Bankadako lanak
- Barruko eta kanpoko garbiketa

Akaborro II industrialdea • IRURTZUN 680 859 938 • 948 500 166 • chapigo@gmail.com

kuntza saioak eta hizkuntza eskubideak duten garrantzia azpimarratzeko hainbat jardunalditan parte hartzen dugu. Gainera, araudiak sortzen direnean administrazioan, edo eremu pribatuan, guk ekarpenak egiten ditugu, hizkuntza eskubideak araudi horietan guztietan txerta daitezten. Harremanak ditugu hainbat eragilerekin, norbanakoekin eta erakundeekin. **G.** Lege aitortza duen eta ez duen eremuetan gertatzen dira hizkuntza eskubideen urraketak. Jendeak askotan ez daki nora jo. Euskal hiztunoi kexatzeko gertaerak bata bestearen atzetik gertatzen zaizkigu. Munduaren kontra egitea eta kexaka bizitzea zaila da. Baina askotan deitzen du jendeak esanez "hau ez dakit zenbatetan gertatu zait eta, oraingoan, bai, salaketa egingen dut". Edo gertaeragatik amorrutaz hots egiten dute.

Telefonoz kontatzea eta beste aldean egoera ulertuko duen norbait opatze bera, jendeak eskertu egiten du. Husteko bidea ematen dio. Ondoren dagokion lekura bideratuko dugu intzidentzia berriro halakorik pasa ez dadin. **Nola jarri daiteke Behatokiarekin harremanetan?**

G. Intzidentziak Behatokiara helarazteko bide nagusia *behatokia.eus* webgunea da. Euskararen Telefonoa atala du. Han erregistratu beharra dago. Oinarritzko datuak eskatzen dira: erabiltzaile izena eta pasahitza. Horren bidez helaraz ditzakezu gertaerak. Bide horrek intzidentziari modu automatikoan jarraipena egiteko aukera ematen du. Intzidentzia bakoitzari dossier zenbakia ematen diogu, gure datu basean sartzen dugu, eta erantzuna jaso duenean han sartzen dugu eta automatikoki erabil-

tzaileak jasotzen du. Bestela 948 146 172 telefono zenbakira hots egiteko edo *telefonoa@behatokia.eus* e-posta helbidera idazteko aukera ere. Kexa anonimorik ez dugu onartzen. Baina intzidentzia guztiak bideratzeko garaian, Behatokiak ez du errekamazioa jarri duen pertsonaren daturik ematen, Behatokiaren izenean egiten du. Bitartekaritza lana egiten dugu.

25 urtetan jasotako hizkuntza eskubideen urraketatik aldaketarik egon da?

G. Historikoki bi eremu nabarmendu dira: osasun asistentzia jasotzerako orduan ematen den arreta eta segurtasun kidegoekin izandako gertaerak. Hori mantendu egiten da denboran zehar. Neurri batean ulertzekoa da. Ez da berdin ikusi duzun erdara hutsezko kartela salatzea edo kontsulta batean sartzen zarenean

eta profesionalarekin euskaraz sortzen den konfiantza eta konplizitatea ez izateak, horrek herritarrengan bestelako arrangura sortzen du. Eta gauza bera segurtasun kidegoetako agenteeekin. Euskaraz egiteagatik aurrean duzun agenteak ulertzen du intsumisio jarrera bat hartzen ari zarela. Eta ez da hori. Zuk zure hizkuntzan artatua izan nahi duzu. Hor tentsioak eta egoera oso deserosoak sortzen dira. Bestetik, kontsumo harremanetan azalera handiko merkataritza gunei exijentzia maila altuagoa eskatzen die herritarrek. Balia-bide gehiago dituzte eta, gutxienez, Euskal Autonomia Erkidegoan betebeharrak batzuk dituzte. Azken urtetan ikusten ari gara merkataritza gunen txikitzea, taberna eta dendetan, hiri eta herri handitan eta turismoaren edo kanpotik etorri den jendearen eraginez, erantzun txarrak jasotzen direla.

A. Atzerriko hizkuntzak txertatzea gure egunerokoan euskaraz baxtertzeko... Gizarteak aurrera egin duen heinean bide eta baliabide telematikoei eta sare sozialen erabilerari eta webgune bidezko erosketari buruzko kexak ere badaude. Administrazio publikoek ere bide telematikoa jarri dituzte. Horietan guztietan euskara erabiltzeko zer zailtasun dauden! Mugikorretako aplikazioek edo gailu berriek euskara erabiltzeko aukera beranduago ematen dute, edo askotan ez dugu aukerarik. Errepikatzen direnak dira justiziaren eremukoak, edo notaritzara joaterakoan, zer zailtasun dauden prozedura guztiak euskaraz egin ahal izateko. **Sakandarrek kexatzeko joera dute?**

G. Badira erabiltzaileak, baina ez gehiegi.

A. Nabaritzen dut hemengo administrazioetara jotzeko orduan

euskaraz egiten dela. Baina Iruñera tramiteren bat egitera joaten denean, jendeak zuzenean gaztelania erabiltzen du. Jendea eskatzen ari gara lobby ariketa bat egiteko. Erabiltzaile batzuk baditugu, baina Sakanatik askoz ere gehiago egin daiteke.

25 urtetan aurrerabiderik izan da?

A. Hizkuntza paisaia bai. Administrazio batzuk webgune eta bestelakoetan aurrerapausoak eman dituzte. Baina Nafarroan kontua oso mantso doa. Mundua beste erritmo batera doa. Egune-ro baliabide berriak sortzen dira. Eta gu atzean geratzen ari gara. Esaterako, webgunera sartu, euskara aukeratu eta informazioa gaztelaniaz dago. Arreta, herritarrek edo udalek egin ditzaketan tramite telematikoa, hainbat ezin dira euskaraz egin. Legeak aitortzen duenean. Eta gobernuak aukera ematen duela esaten du. **G.** Aurreratu dugu. Administrazioaren sistemaren barruan sartu da bi hizkuntzatan aritzearena. Beti ere, Euskal Autonomia Erkidegoari dagokionez. Nafarroa eta Iparralderen egoera beste bat da. Eta aurreratu dugun heinean dauden hutsuneak agerian gelditu dira. Administrazio batzuetan hizkuntza planak egin dira eta oinarri bat jarri da. Plana ez da helburua, tresna da. Plan horien ebaluazioan ikusten da planok hutsuneak dauzkatala, plana ez dela bete. Aurrera egiteko bestelako neurriak hartu behar dira.

A. Batez ere bermeari begira. Neurri batzuk hartu dira, proposamenak mahai gainean jarri dira, baina gero hori martxan jartzeko eta bermatzeko beste neurri batzuk ez dira hartzen. Tartean, esaterako, langileei euskara eskatzearen kontua dago. Badirudi inork ez duela eskua sartu nahi. Nafarroan euskara baloratzen da eremu batzuetan, merezimendua da. Baina inork ez du eskua sartu nahi betebeharrak batzuk ezartzeko.

G. Pausoak eman diren neurrian, lan deialdietan euskara jakitea eskatzen da, edo, gutxienez, merezimendu gisa kontuan hartzea. Hori aurrerapausoa da. Baina bakarren batek epaitegitara eraman eta epaitegitik segada heldu da. Aurreratu da, "euskara jakitea eskatuko dugu". Baina gero ikusi da gure lege arkitectura oso ahula dela. Ez du ziurtatzen guk pauso hori behar den moduan ematea.

HURRENGO ORRIALDEAN DU SEGIDA »

"Ezagutzen ez dena, ez da existitzen. Horregatik bakarrik merezi du kexatzeak"

"Errealitatea da euskaraz bizi garenok gutxiagotuak eta zapalduak garela"

« AURREKO ORRIALDETIK HELDU DA

Mantso eta aztapoka aurrera egin bada, arloren batean atzera egin da?

G. Nafarroan administrazioetik kanpo ez dugu bestelako esku-biderik aitortuta. Euskal Autonomia Erkidegoan bai. Kontsumitzaileen eta Erabiltzaileen Legea egin zen 2003an. Hura garatzeko dekretua egin zen. 2024an beste lege bat egin zen eta aurrekoak baino helduleku eta berme gutxiago eskaintzen dizkio erabiltzaileari.

A. Nafarroan Euskararen Dekretua zegoen. Epaitegietara eramane zuten, atzerapausoa eman zen eta merezimenduaren dekretuarekin eskubide gutxiago ditugu aitortuta.

Zein dira 25 urteotatik ateratako ondorioak?

A. Erabaki ausartagoak falta dira. Askotan karga herritarrengan uzten da, ez dugula euskaraz erabiltzen... Baina herritarrek euskaraz bizitzeko determinazio hori izanik ere, berme tresna gutxi ditugu, araudi ahula dugu, ofizialtasuna falta dugu Iparraldean...

G. Behatokiaren lana herritarren ahaleginean oinarritzen da. Euskararen Telefonoan 25 urte hauetan jaso diren milaka intzidentzia eta gertaera horiek herritarrek bidalitakoak dira. Horien aurrean herritarrek jarri behar duen proaktiboa hartu du, guztiak jo du. Ahalegin horrek ez du beti berehalako emaitza ematen. Baina zerbitzu horretan kontuan har dezaten ahalegin bat egiten ari zara. Beste batzuetan kexa egiteak berehalako ondorioa dakar. Bizipen horietan guztietan oinarrituta egiten du Behatokiak argazkia. Mahai-gainean jartzen duen argazki hori baliagarria da, errealitatean bizi dugun egoera agerian jartzeko. Urteotako ekarpen nagusietako bat da bizi dugun egoera agerian jartzea da. Ezagutzera ematen ez dena, ez da existitzen. Horregatik bakarrik merezi du kexatzeak.

Geroz, Behatokiak ezinbesteko izaten jarraitzen du?

A. Argi eta garbi. 25 urte hauetan, nolabait, herritarrei, batzuetan, mezu positiboegiak ez ote zaizkien eman ere. Edo horretan ez ote garen zentratu. Izugarritzko lorpenak izan ditugu Nafarroan, esaterako, euskararen irakaskuntza zabaltzen joatean. Baina gero zer gertatzen da ezin badugu espazio publikoan

Behatokiko zuzendari izandako Paula Kasares, Paul Bilbao, Garbiñe Petriati eta egungo zuzendari Agurne Gaubeka. BEHATOKIA

egunerokoan erabili eta horretarako neurriak ezartzen ez badira? Ondorioa da Behatokiaren lana beharrezkoa dela ere errealitatea ikustarazteko. Oso ongi, aurrerapauso batzuk eman dira, baina errealitatea da euskaraz bizi garenok gutxiagotuak eta zapalduak garela. Nafarroan oraindik ezin gara euskaraz bizi. Horrek herritarrei halako etsipen sentsazioa sortzen die. Baina gure lana ere bada etsipen horri buelta ematea eta elkarrengandik babesa jasotzea ere. **Zer baldintzatan desagertuko litzateke Behatokia?**

G. Hizkuntza komunitate osoak euskaraz bizitzea bermatuta daukanean. Joaten zaren lekura joanda euskaraz aritzeko aukera ziurtatuta dagoenean, kitto. Ahalik eta lasterren desagertzeko bokazioarekin jaio zen. Baina ikusitakoak ikusita, badirudi etorkizunean lana izan duela. **A.** Noiz desagertu? Gaztelaniaz bizi denak duen normalizazio hori euskaraz bizi denak duen egunean desagertuko da.

Behatokiaren hurrengo pausoak zein dira?

A. Hizkuntza Eskubideen Adierazpen Unibertsala berritzeko prozesuan gaude gaur egun. 1995eko dokumentu bat da. Munduko beste hizkuntza komunitateekin sinatutako dokumentua da. Berritzeko prozesuari hasie-

ra Bartzelonan egingen den ekitaldi batean emanen zaio. Guk gure ekarpenak egingen ditugu. Guretako oinarri horiek jartzea garrantzitsua izanen da, hurrengo urteotako lan lerroak zehazta ditzakeelako. Bestetik, herritarrek kontzientziazatzen jarraitu beharko dugu. Presio edo lobby lan hori egiten ere aritu beharko dugu espazio publikoan eta hizkuntza eskubideak aitortuak izan ez diren enpresa pribatuetan. Inguruko enpresa eta elkarrengandik babesa jasotzea ere. Hizkuntza eskubideekiko egiteko asko dute, erantzukizun soziala baitute. Eta ematen duten zerbitzuagatik eta herritarren aitortzagatik. Jakina, Euskararen Telefonoarekin jarraitu beharko dugu. Eta urtero egiten dugun argazki horiek egiten ere.

G. Euskaraz bizi nahi duen horren bidelagun izan behar dugu. Behatokiaren zeregin garrantzitsua da. Herritarrek jakin behar du Behatokiak bere egoera aldatzeko bere esku dagoen guztia egingen duela. Eta horrekin batera, garaipen txikiak agerian jarri behar ditu Behatokiak. Sentitu behar du egin duen horrek balio duela. Askotan bakarrik eta inpotentziaz bizi ditugun egoera horiek partekatuz indarra hartzen dugu, motiboak bilatzen ditugu. Eta adorea aurkitzen

dugu. Herritarrei hori eskaintzea ere garrantzitsua da.

Aipatu duzun adierazpen horrek zer ekar liezaguke?

A. Berritze prozesuan hizkuntza txikiok dugun papera jomugan jarri da. Baina, batez ere, etorkizunean izan genezakeen papera. Oso kezkatuta gaude gerra testuinguruetan hizkuntza eta kultura minorizatuarekin gertatzen ari denarekin. Teknologia berrien inguruan dokumentu horrek zer esaten duen ikusi beharko dugu, zer adostasun zehazten diren mundu mailan. Bakoitzak bere txikitutasunetik askotan egiteko gutxi dugu. Horrelako foroak munduan gauden milaka hiztun komunitateak bildu eta multinazionalen presio egiteko eta

"Behatokiak herritarren egoera aldatzeko bere esku dagoen guztia egingen du"

"Hizkuntza Eskubideen Adierazpen Unibertsal berritua NBera eramane da"

bestelako lorpenak izateko baliagarria da. Esaterako, Europar Batasunean araudiak ezartzen zaizkienean multinazional, telekomunikazio enpresa handiei, zinemari edo kontsumitzen ditugun bestelako gaiei, hor ere gure hizkuntzak kontuan izan daitezela.

G. Adierazpena hizkuntza gutxituen hiztunak zituzten 90 luze eragilek egin zuten. Hiztunek zituzten eskubideen bilduma egin zuten. Unescora eramane eta agiriari izaera ofizial eta legala ematea zen helburua. Unescok ez zuen onartu. Adierazpena tresna garrantzitsua da baina ez du lege baliorik. Baina balioa du. Behatokiak dokumentu hori oinarri hartuta abiatu zuen bere lana. Etorkizunean ere badu funtsa eta helduleku bat.

A. Nazio Batuen Erakundera eramane da adierazpen berritua. Helburu nagusia da lege edo arau izaera izatea. Dagoeneko Unescorekin hasi dira harremanak. Guretako erreferentziazko agiria da. Baina askotan Europako zuzentzauek hizkuntza eskubideak barne hartzeko Nazio Batuen Erakundean pauso hori ematea behar dugu.

Bitartean, erakusketa ibiltari bat duzue, ezta?

A. Bai. Urteurrena ospakizun hutsa izatea ez genuen nahi. Gure helburua ere bada 25 urte hauetan egindako herritarrei lana erakustea. Nahi duenak eska dezake erakusketatxo hori bere herri edo elkarteetan jartzeko. Kontzientziazioaz aparte, aldaketak sortzeko. Herritarrek ikus dezatela 25 urte hauetan gauza batzuk ez direla aldatu. Agian bestelako hizkuntza politika eta bestelako parametro batzuetatik eragin behar diogu. Gaztetxoenei gaia gerturatzeke modu bat izan daiteke. Herrietan erakusketa jartzea eta ikastetxeetakoak bisitan joatea. Gaia lantzea. Bestetik, erakunde publikoei eta alderdi politikoei zuzenduta, hemen bestelako hizkuntza politika bat egin behar da.

G. Euskaraz elkarte, udal, kultur elkarteek... eska dezakete erakusketa. Argitaratutako agiri batzuk daude. Jendeak ikusiko du 2024ko agiri bat eta pentsa dezake: "kontxo, gauza bera gertatu zitzaidan niri atzo!"

A. Euskararen Telefonoak nola funtzionatzen duen erakusten du. Agian ni jarritako kexa batetik aldaketatxo bat egitea lor-tu da. Batzuetan aldaketa handiak ere badira.

ASTEKOA

PISA

JAVIER CASTEIG BARANDIARAN

2025eko PISA txostena argitaratu eta berehala hasi ziren azalpen bila, batzuk eta besteak: euskara dela edo etorkinak direla, pantailen neurrigabeko erabilpena, ikastetxe publikoak eta kontzertatuak, irakasle funtzionarioak eroso bizi direla, OCDEk bere eredia inposatu besterik ez duela nahi, frogak ez dute baliorik notarako eta ikasleak ez dira inplikatzeko... Bakoitzak bere eremua defendatzen du, baina emaitzak hor daude eta kezkarriak dira, oso.

Aspalditik irakaskuntzatik kanpo nabil, jubilatua, baina nik uste emaitzak inor gutxi harrapatu duela ezustean. Agian jaitsieraren zenbatekoak bai, baina irakurritakoaren ulermenarekin zailtasun handiak daudela, irakaskuntzan gauza jakina zen.

Adibide bat. Matematikako irakaslea nintzela, guztiok genekien ikasleak lan mekanikoetan moldatzen zirela baina buruketa bat planteatuta, hau da, testu bat nondik, kalkulatu beharrekoa eta datuak identifikatu behar zituzten, arazoak ikaragarri handitzen ziren.

"Zaurgarri bihurtzen gaitu, eta, ondorioz, menpeko eta ez aske"

Beste adibide bat irakaskuntzatik kanpo. Nik uste, askori, inoiz, jende talde bati, mezuren bat helarazteko lana egokitu zaigula. Eta ondo zaindutako mezua, laburra, harira zuzenean... eta hala ere zera ikusi dugu: hamaika galdera, nola? noiz? zein ordutan?... Eta pentsatu, honek edo gainetik irakurri du

edo ez du ezer ulertu.

Arazo potoloa da, gazteena baita gizarte osoarena ere. Testu hau baina pixka bat luzeagoa bada, mezua ulertzeko arazoak dauzkagu. Eta hau funtsezkoa da egoera askotarako, prentsan argitaratutako edozein artikulu ulertzeko, hipotekaren klausulak, informazioa behar bezala hartzeko eta kritiko izan ahal izateko... Alderdi politiko baten egitaraua ulertzeko...

PISA egin dutenek, ez haiek bakarrik, jakina, etorkizuneko gizarte eredia definituko dute eta gu oraina definitzen ari gara. Ez badugu/dute irakurritakoa ulertzeko beharrezko gaitasuna, gizarte engainagarria eta, geroz, manipulagarria osatuko dugu/dute. Zaurgarri bihurtzen gaitu, eta, ondorioz, menpeko eta ez aske.

Segi dezagun, idazten eta irakurtzen, idatzitakoa ulertzeko asmoz beharrezko tartea hartzen eta honela, gure akatsez beteriko oinarritzko eskubideen gizarte eredu hau zainduko dugu, gizarte hoberik, epe laburrean, nekez, ezagutuko dugu eta.

OBJEKTIBOTIK

Ponpa bat larrez inguratuta

Putzutik ura ateratzeko punpa bakartia larrez inguratuta. Garai batean baratze izandakoan. Ez hain aspaldi etxeak, baratzeak eta abeltzainak urez hornitzeko ezinbesteko elementuak ziren punpak. Ur hornidura etxeetaraino iristea haien azkena izan zen. Erabilera faltagatik eta, batez ere, eguraldiagatik herdoilak janda daude gelditzen diren ponpa apurrak. Aldameneko irudikoa Etxarri Aranatzeko dago. Bertako udalak udan bitan jakinarazi du ur biltegian ur gutxi zegoelako ura tentuz kontsumitu beharra zegoela. Nork daki, atzera ere, halakoak erabiltzera bueltatu beharko ez ote dugun. Horretarako, jakina, lurpean ere ura egon beharko luke. Maiatz erdialdetik euririk ez du egin. Munduko beste toki askotan bezala sikate eta euri sasoiak ezagutuzera pasako gara?

GUTUNAK: Karaktereak, gehienez: 1.900 (hutsuneak barne). GUAIXEk eskubidea du gutuna laburtzeko. Gutunak ezin izango dira kapituluka bidali. Gutunak asteartea 10:00ak baino lehen bidali beharko dira erredakziora. Gutunarekin batera bidali beharrekoak:

egilearen izena eta abizena, NA zenbakia, herria eta harremanetarako telefonoa.

Gutuna helarazteko bideak: Foru plaza, 23 - 1., 31800 Altsasu / gutunak@guaixe.eus

HIZKETAN

Entzun GUAIXE IRRATIko elkarrizketa guztiak

guaixe.eus/irratia/hizketan

HIZKETAN

Koordinatzailea:
Goizeder Anton Iturralde
fundazioa@guaixe.eus

Erredakzio burua:
Alfredo Alvaro Igoa
erredakzioa@guaixe.eus

Erredakzioa:
Maider Betelu Ganboa
kirolak@guaixe.eus
eta Erkuden Ruiz Barroso
kultura@guaixe.eus

Irratia:
Eneida Carreño Mundiñano
irratia@guaixe.eus
948 567 074

Publizitatea:
Eneida Carreño Mundiñano
publi@guaixe.eus
661 523 245
Itziar Gastearena Colmenero
publizitatea@guaixe.eus
619 821 436

Maketatzailea:
Lune Trecet Obeso
maketazioa@guaixe.eus

GK diseinu zerbitzua:
Laura Olmos Aristorena
gk@gkomunikazioa.eus

Administrazioa:
Gema Lakuntza Lopez
admin@guaixe.eus

Zuzentzailea:
Patxi Flores Lazkoz

ARGITARATZAILEA:
Guaixe Fundazioa. Foru plaza
23-1.
31800 Altsasu
948 564 275

Lege gordailua: NA-633/1995
Tirada: 3.200
Inprimategia:
Zeroa Multimedia

GUAIXEk ez du bere gain hartzen aldiakari honetako orrialdeetan kolaboratzaileek adierazitako iritzien erantzukizunik.

LAGUNTZAILEAK

Gobierno de Navarra
Nafarroako Gobernua

BIZIKIDETZA

Zurumurruek letretan urtzeko deialdia egin du Anitzarteanek

Aniztasuna ospatu eta arrazakeriarik gabeko elkarbizitza sustatzen duten istorioak onartuko dira

A.A.I. SAKANA

Jatorri anitzeko pertsonen inguruko zurumurruek eta estereotipo ezkorrek elkarbizitzari modu ezkorrean eragiten diote. Horiei aurre egiteko beharrezkoak dira kulturartekotasuna eta kohesio soziala, bazterkeriaren kontrako jarduna eta arrazakeria eta xenofobiaren kontra jarduna duten pertsona eta entitateak. Horiek islatzen dituzten narrazio laburren bila dabil Sakanako Mankomunitateko Anitzartean kulturartekotasun zerbitzua. Izan ere, VII. Zurumurrueen kontrako ipuin laburren lehiaketa antolatuta du.

Beraz, aurkezten diren literatur lanek Anitzarteanen Zurumurrueen jasari, baloreak aterki leloaren esanahia islatu beharko dute: aniztasunean elkarbizitzaren alde egin; bestearekiko zurumurruek eta aurreiritziez libre izan; eta aniztasunak, tratatu eta aukera berdintasunak eta bestearekin bizitzeak dakartzigun onurak kontatu beharko dituzte idazleek.

Epea zabalik

Sakandarrek lehiaketara euskaraz eta gaztelaniaz idatzitako

narrazio laburrak aurkez ditzakete. Hizkuntza bakoitzean bina maila daude, 16 urte artekoena eta 16 urtetik gorakoena. Maila bakoitzean hiruna sari banatuko dira. Idatziek, gehienez ere, lau orrialdeetako luzera izan behar dute. Arial tipografiaren 12ko tamainarekin idatzi beharko dira, espazio bikoitzean. Jakina, lanak originalak, berriak eta beste lehiaketetan saritu gabeak izan beharko dute.

Lastailaren 14ra arteko epea du bere kontakizun laburra *anitzartean@gmail.com* posta elektronikoko helbidera bidatzeko. Idazlana PDF formatua bidali behar da. Artxiboaren izena Zurumurrueen Kontrako Ipuin Laburren VII. Lehiaketa eta izengoiti bat izan behar da. Beste PDF batean parte hartzailearen datuak idatzi behar dira: izen-abizenak, jatorria, helbidea, posta kodea, telefona, identifikazio zenbakia, eta posta helbidea. PDF horren izenean Zurumurrueen Kontrako Ipuin Laburren V. Lehiaketa, izengoitia, ipuinaren izenburua, hizkuntza eta adin tarteak aipatu beharko dira. Zalantzak 648 070 710 telefono zenbakian argitu daitezke.

ZAINZA

Pentsiodunen mugimenduak zaintza zerbitzuen norabidea aldatzea nahi dute

Zaintza publikoa, komunitarioa, unibertsala eta kalitatezkoa aldarrikatu zuten

A.A.I. ALTSASU

Adinekoen Nazioarteko Eguna izan zen lastailaren 1ean. Hori dela eta, Sakanako pentsiodunen mugimenduak zaintzaren gaian azpimarra egitea erabaki zuen astelehenean, lastailak 5. Horregatik manifestazioa egin zuten. "Zaintza sistemak zaintzen ote gaituen" zalantzak agertu zituzten. Nafarroako zaintza sisteman "egiturazko gabezia larriak" ikusten dituztela azaldu zuten: "zaintzarako eskubide subjektiboa baldintzatuta onartzea, zerbitzuak masiboki pribatizatzea, inbertsio publiko gutxiegi egitea (gehienak hitzarmen pribatuetara bideratuta) eta komunitate sustraitzea galtzea".

Egungo zaintza arloko egoera "zalantzarik gabe hobetu" daitekeela adierazi zuten eta horretarako "larrialdi neurriak" hartzea eskatu zuten pentsiodunen mugimenduko kideek. "Zaintza zerbitzuak eta prestazioak bermatzeko talka plan batean" jaso zituzten ezinbestekotzat jotako neurriak. Lehen neurria da "mendekotasuna baloratzeako sistema hobetzea, gehienez ere hiru hilabeteko epean ebazpena ematea". Pentsiodunen mugimenduak eskatzen du "egoitza plazak, eguneko zentroak eta etxez etxeko laguntza zerbitzua bermatzea, benetako eskaeraren arabera". Aldi beran, "kalitatezko arreta bermatuko duten langileen ratioak ezartzea" eskatu dute, "ikuskapen zerbitzuak indartzuz".

Aita Barandiaran egoitzaren parean talka planeko neurrien berri eman zuten.

Pentsio duinen aldeko mugimendukoek nahi dute "zerbitzuen finantzaketa handitzea, zerbitzuen unibertsaltasuna bermatzeko eta koordinaketaren berrikuspene egitea". Exijitu zuten "pribatizazio bakar bat ere ez egotea, eta dagoeneko pribatizatuta dauden zerbitzuak lehenagoratzeko". Horrekin batera, "zerbitzu deszentralizatuak eskatu dituzte, hurbiltasunekoak, publikoak eta komunitarioak lehenestea". Horretaz aparte, nahi lukete "zaintzako langileei lan baldintza duinak bermatzea

egoitzetan eta etxeetan". Horri lotuta, "etxeko zaintzak profesionalizatu, integratu eta kudeaketa publikokoa izatea" aldarrikatu zuten.

Sakanako pentsiodunen mugimenduko kideen nahia litzateke "Etxeko Laguntza Zerbitzua indartzea eta zabaltzea eta Oinarrizko Gizarte Zerbitzuak indartzea zaindutako pertsona bakoitzak gizarte langile bat izan dezan. Eta zainketa zerbitzuetan erabiltzaileen tratatu txarrrak prebenitzeko eta bukatzeko protokoloa ezartzea ere". Azkenik, "erakundearen arteko koordinazioa eta zerbitzuen garapenean, jarraipenean eta ebaluazioan zainduen, familien eta inplikaturako sektoreen parte hartzea" eskatu zuten. Gobernuari eta udalei "eskaerei premiazko erantzuna" emateko eskatu zuten.

Gobernuari eta udalei "eskaerei premiazko erantzuna" emateko eskatu zuten

EKONOMIA

Goierri enpresa erreleboa nola landu duten ezagutu dute

SAKANA

Goierri enpresa erreleboaren inguruan egindako ibilbidea ezagutzea, eta Gipuzkoan erronka horri modu koordinatuan heltzeko garapen agentzien eta erakunde publikoen artean lantzen ari diren elkarlan esparrua ezagutzea. Horregatik topaketa egin zuten Goierri, Gipuzkoa, Nafarroa eta Sakanako orde-

kariak. Batzuen eta besteen iritziak, "enpresen jarraipena eta belaunaldi erreleboa industria ehunaren sendotasunarekin zuzenean lotutako gaiak dira, bereziki enpresa txiki eta ertainen presentzia handia duten lurraldeetan". Horregatik, "Sakanako industriaren biziberritze planak enpresa erreleboa lehen-tasuneko lan-eremuetako bat

bezala jaso du", azaldu du Mankeko buru Aitor Larraza Carrerak.

Gaineratu duenez, "Sakanako Garapen Agentzia eta Industria Departamentua Gipuzkoan garatutako ikaskuntzak eta metodologiak Sakanako errealtateratzen ari gara". Larrazak esan duenez, "helburua da enpresa erreleboari modu prebentibo eta koordinatuan heltzeko aukerak lantzea, Sakanako industria ehunaren jarraipena eta lurraldeko jardueraren ekonomikoa indartzeko".

**ZURE
PUBLIZITATEA
HEMEN**

Informazio gehiago:
948 564 275
publi@guaixe.eus
publizitatea@guaixe.eus

Goi tentsioko bi argindar lineen dorreak Hiriberri Arakil eta Ihabar artean. ARTXIBOA

AZPIEGITURAK

Goi tentsioko bi argindar lineak beste bategatik ordezkatu nahiko lituzkete

Linea berriak 400 kV-ko potentzia izanen luke eta 2030erako egin nahi lukete

Alfredo Alvaro Igoa SAKANA

Orkoien eta Ezkio-Itsaso lotzen dituzten bi argindar linea dau-de, biak ere Sakana zeharkatzen dutenak. Red Electrica Española (REE) da argindarraren garraioaz arduratzen den enpresa. Bere asmoa da 200 kV-ko bi linea horiek kentzea eta zirkuitu bi-koitzeko 400 kV-eko beste bate-gatik ordezkatzea. Azken hori Castejon, Muru Artederreta eta Ezkio-Itsasoko azpiestazioak lotuko ditu. REEk dagoeneko baimenak eskuratu ditu. Baina hainbat udalek helegiteak aur-keztu dituzte eta haien ebazpe-nik ez dute jaso.

Orkoien eta Itxaso arteko 1 linea Oskiatetik sartzen da Sa-kanan eta Satrustegiko mendien magaletik ibarraren erdialde-rantz jotzen du eta Ihabar eta Irañeta artean Aralar magalera pasatzen da. Handik Lizarrus-tira jotzen du Gipuzkoan sar-tzeko. 25, 27 km-ko luzera guz-tira. REEk linea hori betirako kenduko luke.

Enpresaren asmoa da lehenik Oskiatea eta Etzegarate arteko linea kentzea. Sakanan 35,65 km-ko luzera du. Horretarako 2.326.725 euro bideratzea aurrei-

kusi zuen 2025an. Hori kenduta, linea berria egiten hasiko lira-teke. Gaur egungo lineari eus-teko hiru dorre behar diren tokian linea berriak bi izanen ditu. Dorre horiek 70 eta 80 me-tro arteko altuera izanen dute. Dorreek bi beso izanen dituzte eta bakoitzak bertikalean jarri-tako hiru kablari eutsiko diote.

Oskiatea eta Lizarrusti arteko linea kentzea lanen bukaerara-ko utziko luke. Hasieran argin-darraren garraiorako bypassa egingen luke. Baina lanen azken sei hilabeteetan argindarrrik ez litzateke izanen bi lineatan. Li-ne hori kentzeko 2.609.050 euro aurreikusi zituzten 2025ean.

Behin hori eginda basoan hu-tsik gelditzen diren espazioekin zer egin erabaki beharko da: berririo zuhaitzak landatu, bere horretan utzi suteen kontrako suebaki gisa... Jabe batzuk lurra

70 eta 80 metro arteko dorreek bi beso izanen dituzte eta bakoitzean hiru kable, bertikalean

berreskuratuko dute. Eta Irañe-tan herri erdiko argindar dorrea kenduko dute.

REEren linea egitasmo berriak 92,484 km-ko luzera du. Sakanan Oskiatetik sartu eta Etzegarate alde egingen du. Guztira 81 dorre aurreikusi dituzte: 22 Arakilen, kontzejuen herri lurretan; 10 Uharte Arakilen eta Altsasun; 7 Etxarri Aranatzan eta Bakai-kun; 6 Ergoienan; 4 Arbizun eta Urdiainen; 3 Irañetan, La-kuntzan eta Iturmendin eta 2 Arruazun.

Lurjabeen baimena eskuratu nahian ari dira orain. REEren asmoa litzateke lanei udaberrian ekitea eta 2030erako despeditzea.

Linea berria egiteko lurralde okupazio eta aire zortasunak ekarriko ditu. Gainera, argindar linearen eta landaretza edo zuhai-tzen artean segurtasun eremuak egon beharko dute ere.

Forestalia enpresa pribatuak Aragoiko Gobernuak Ejea de los Caballeros Sakanan bar-na Gatikaraino argindarra gar-raiatzeko goi tentsioko linea egitea proposatu zuen 2019ko lastailaren 8an. Baina Espainia-ko Gobernuak aurten ez dio horretarako baimenik eman.

URRIAK 12-16

- 10:00** Agurra, eguraldia, edukiak aurkeztu eta eguneko kanta
- 10:15** Prentsaren azalak
- 10:20** Sakanerria eta kirol tartea *Ostegunetan Kulturari begira.*
- 10:30** Hizketan
- 11:05** Solasaldia Karrape, Aralar eta Guaixe irratiak
- 14:00** Errepikapena

Hizketan

- Astelehena 12**
Eneritz Karasatorre Mendira joan etorriaz
- Asteartea 13**
Mikel Mazkieran Urbasako Rallyaz
- Asteazkena 14**
Bertso plazan EHko Bertsolari Txapelketa
- Osteguna 15**
Behatokia 25. urteurrena
- Ostirala 16**
Agenda berezia eta Arakil Rebels

EUSKARA

Euskarara hurbiltzeko ikastaroa antolatu dute Altsasun

SAKANA

AEKren Itsasi euskaltegian, Altsasun, euskara bat ere eza gutzen ez duten pertsonen zuzendutako ikastaroa izanen da. Euskarara hurbiltzeko ikastaro hori lastailaren 23an hasiko da eta otsailaren 23ra arte iraunen du. Euskara klaseak astelehen eta ostiraletan, 09:30etik 11:30era, ematea aurreikusi dute. Baina antolatzaileek jakinarazi dutenez, data horiek moldatzeko aukera izanen da. Ikastaroak, guztira, 50 orduko iraupena du. Hartan izena eman nahi duenak bost euro ordaindu beharko ditu. Eta gutxienez klaseen %80ra joaten direnei matrikulako dirua bueltatu egingen diete.

Sakanako Mankomunitateko Anitzartean kulturartekotasun zerbitzuak eta Euskara zerbitzuak antolatu dute ikastaroa. Antolakuntza lanetan AEKren eta Nafarroako Gobernuaren laguntza izan dute Mank-eko bi zerbitzuek. Izena eman nahi duenak 699 719 119 edo 948 464

840 telefono zenbakietara hots egin dezake. Edo, bestela, *bitartekaria@sakana-mank.eus* edo *euskara2@sakana-mank.eus* posta elektronikoko helbideetara idatz dezake. Izena emateko epea hilaren 20an despedituko da. Antolatzaileek altsasuarrei eskatu diete ikastaroan interesa izan dezaketen herikideei haren berri emateko.

Altsasuarrak plazan. ARTXIBOA

HERRI LANAK

Larruntza dermioko bidea konpondu du Altsasuko Udalak

Altsasuko Idertzagain kaletik Altzania ibairantz jotzen duen bidea konpontzeko lanak egin ditu. Bidea asfaltatu, bide bazterreko landaretza kimatu, ezpondak garbitu eta ez zeuden tokitan ezpondak egin ditu. Lanak 53.950 euro (BEZik gabe) balio izan du. Bidearen konponketarekin 2027an jarraituko du udalak.

UDALA

OHITURAK

San Bizente ermitako atea, atzera ere, zabaldu zen

Titularraren egunean meza izan zen

UHARTE ARAKIL

Gaztelak Araba eta Gipuzkoa konkistatu ondoren, Sakana "gaizkileen muga" bihurtu zen. Gaizkile haietatik babesteko, erregeek erabaki zuten herriketan bizi ziren biztanleak harriz babestutako herri berrietan bizi behar zutela. Horrela sortu zen 1.312an Etxarri Aranatz, Muztillano, Argindoin, Amurgin, Etxabe, Agiregi, Mendikoa, Epeloa, Uztegi, Berastegi, Ilardia eta Gatizano herriak biztanlez hustu ziren 1.359. urtean eta Uharte Arakileran joan ziren.

Despopulazio horren ondorioa da Uharte Arakilgo dermion hainbat ermita egotea, garai bateko despopulatu haien elizak izandakoak. Izan ere, egun ermitak diren eliza horietako batzuk zutik iraun dute mendetan, ubertearrak beraien aspaldiko ahaideekin lotzen zituzten eraikinak baitziren. Horietako bat da San Bizente ermita, Andia mendiaren magalean dagoena, herritik bi kilometro ingurura. Okue izeneko despopulatu bateko eliza izan liteke.

Berrikuntza

Ermita oinplano angeluzuzena da, burualde zuzena eta sarrera zuzeneko atea ditu, azken hori iparraldean. Han leihotxo bat du eta beste 3 hegoaldeko paretan. 17,5 metro luze eta 5,3 metro zabal da ermita. Iparraldera ematen duen paretan dago atea. Bi isuriko teilatua du. Irudi titularra elizan dago.

Ubertearrak eta apaiza ermitaren parean. UTZITAKOA

Eraikinaren teiladura egoera txarrean zegoela ikusita, Donibane jubilatutako elkarteko talde bat eta boluntario batzuk esku hartzea erabaki zuten 2007ko agorrilean. Aurretik, ermitako teiladura azkenekoz konpondu zela 25 urte ziren. Teilatua berritu ondoren 2007ko irailaren 24an meza eman zuen Mikel Larranbehere Zabala apaizak. 80 bat ubertear joan ziren. Bazen mende erdi, gutxi gorabehera, ez zela han elizkizunik egiten. Ordutik urtero bueltatu dira ubertearrak.

San Bizente ermita
Erdi Aroko Okue
izeneko despopulatu
bateko eliza izan
liteke

San Bizente eguna irailaren 24a da eta ermitara 21 ubertear joan ziren. Han Jose Manuel Nazabal Larraza apaizak meza eman zuen. Ermitara bueltatzearrekin ubertear horiek beraien "fedea, erlijio tradizioa, eta Erdi Aroan erroak dituen herriaren memoria" bat egin zuten.

Herriko ermitak

Artzapezpikuaren ordezkaria Uharte Arakilen 1797ko agorrilean egon zen eta zeuden ermiten zerrenda egin zuen: Santa Luzia, San Joan Batailatzailearen, San Julian, San Bartolome, Santa Barbara, San Andres, Andre Maria Sortzez Garbia, San Bizente eta San Donato. Berri bat egitea eta gainerakoak botatzeara agindu zuen. Salbuetsi zituen San Donato, Santa Luzia, San Vicente eta San Bartolome ermitak. Egun daudenak.

“Euskarazko soinua, eguneroko pozaren oihua.”

guaixe
irratia 107.3FM
guaixe.eus-en on-line
948 567 074 · irratia@guaixe.eus

HERRI LANAK

Zolatze lanak Lizarragabengoan

LIZARRAGABENGOAKO KONTZEJUA

Etxarri Aranazko Udalak Lizarragabengoan zolatze lanak egin ditu. Alde batetik, kontzeju etxe ondoko espaloiak berritu ditu. Horretaz aparte, elizaraino doan espaloia ere berritu du. Bestetik, bi kaletako zorua ere berritu du udalak. Lanak Lakita enpresak egin ditu eta horren truke 48.653,99 euro jaso ditu. Nafarroako Gobernuaren Tokiko Inbertsioen Planeko laguntza 30.157,43 eurokoa izan da.

HERRI LANAK

Abeltzaintza azpiegituretan lanak

UDALA

Arakilgo Udalak abeltzaintza azpiegituretan hobekuntza lanak egin ditu. Alde batetik, bide publiko bat berritu du. Eta, bestetik, eskorta batzuk konpondu ditu. Lanek 58.210,67 euro aurrekontua zuten eta horiek finantzatzeko Arakilgo Udalak Nekazaritza eta Abeltzaintza Zuzendaritza Nagusiaren 26.615,61 euroko dirulaguntza jaso du. Lanak 2025eko dirulaguntza deialdiari dagozkio.

ONDAREA

Iturraskarri programako kideek garbiketa lana egin dute Irañetan

Elizaren ondoko pareta bat zaharberritu dute

A.A.I. IRAÑETA
Babestutako Gizarte Enplegua-ren baitako programa da Iturraskarri, Irurtzun aldeko Oinarrizko Gizarte Zerbitzuak kudeatzen duena. Aurten hogeigarren urteurrena du programa horrek. Haren bidez lan mundurako prestatzen dituzte gizarte bazterketa arriskuan dauden pertsonak. Haien egitekoa da eskualdeko kultur ondarea, berreskuratzea, mantentzea eta balioa ematea. 54 herritan aritzen dira Iturraskarrikoak lanean: Larraun, Lekunberri, Itza, Imotz, Betelu eta Sakanan Arakil eta Arruazu artean. Aurten programaren baitan sei langile eta begirale bat ari dira lanean. Ohi bezala, sei hilabetez, maiatzetik azarora.

Iturraskarriko langileak eta begiraleak Irañetako elizaren ondoko lorategiari eusten dion paretan egon ziren lanean iraila erdialdean, hilerrirako bidean dago paretan hain zuen ere. Landarez eta sasiz beteta zegoen pareta. Iturraskarri programako kideek aurrena landaretza guztia kendu zuten. Eta, ondoren, harrien artean hutsuneak gelditu ziren eta horietan morteroa jarri zuten, tapatu eta landareak berriro ez hazteko. Harresiaren mendealdeko aldean zati bat erorita dagoela agerian utzi zuten langileek. Langileek beraiek aldamenean dagoen Bentako erreka ertzean zeuden sasiak eta larrak kendu zituzten.

HERRI LANAK

Dermaun itxitura egin du udalak

Altsasuko Udalak Dermau dermioan dauden abeltzaintzarako herri lurretan zeuden itxiturak berritu ditu. Gainera, metalezko hiru ataka berri jarri ditu. Lanengatik udalak 62.620,14 euro ordaindu ditu. Udalak Nafarroako Gobernuaren 36.932,30 euroko dirulaguntza jaso du.

Irañetako paretatik landaretza kentzen. UTZITAKOA

Etxeberriko lezearen ingurua garbitzen. UTZITAKOA

Fazeroan eta Egiarretan

Iturraskarri programako langileak, gainera, beste bi lan egin dituzte Arakil ibarrean. Alde batetik, Etxeberriko Kontzejuak eta Irurtzungo Udalak Aralar mendian lursail baten jabetza

partekatzen dute, fazeroa. Ba-soaren erdian dagoen larrea, sarobeia, aritu ziren lanean. Sarobe hori seinaleztatu eta bali-zatu egin dute. Bestetik, lan bera egin dute Egiarretako Kontzejuak duen sarobean ere.

UDALA

KOLABORAZIOA

Adimen artifiziala: etsaia ala aliatua?

MIREN ALDASORO LEZEA
BIOLOGOA ETA IRAKASLEA

Adimen artifiziala (AA) aspalditik ari da gure egunerokoan errotzen. Izugarrizko abiaduran garatzen ari da, eta askori zaila egiten zaigu teknologia honen mugak non egon daitezkeen imajinatzea. Azken hilabeteotan, gainera, pil-pilean egon da gaia: enpresa teknologiko handietako langile ohien abisu eta kezketatik hasi, eta AEBetan egindako goi bileretan AEBen eta Txinaren arteko lehia teknologikoraino. Etorkizunari begiratzea, askotan, kezagarria izan daiteke. Baina badira teknologia honek gizarteari ekar diezazkiokeen onurak ere.

Izan ere, iraultzarik interesgarriena ez da pantaila batean gertatzen ari dena, laborategietan gertatzen ari dena baizik. AAren benetako ekarpena ez da gizakiok egiten duguna ordezkatzeko, baizik eta oraindik ezagutzen ez duguna aurkitzeko dugun gaitasuna handitzea. Horrela, zientzialariek galdera gehiago eta konplexuagoak ikertzeko aukera zabaltzea ekar dezake. Medikuntzaren arloa etorkizun horren adibiderik interesgarrienetako bat da.

Historikoki medikuntza ideia sinple batean oinarritu da: paziente talde batentzat, batez beste, zerk funtzionatzen duen aztertzea eta ezagutza hori aurrean dugun

pertsonari aplikatzea. Baina paziente bat bera ere ez da beste baten berdina, eta diagnostiko bera duten bi pertsonen oso modu desberdinean erantzun diezaiokeke tratamendu berari.

Horren aurrean, adimen artifizialak aukera berriak eskaintzen ditu: paziente bakoitzaren milaka datu aldi berean aztertzea — informazio genetikoak, geneen jarduera, proteinak, irudi medikoak, historia klinikoa edo tumorearen ezaugarriak— eta gizakiarentzat antzematen zailak diren patroiak aurkitzea. Helburua ez da, beraz, paziente guztientzat tratamendu bera bilatzea, baizik eta pertsona bakoitzaren ezaugarrietara ahalik eta gehien egokitzen den tratamendua identifikatzea.

Eredu berri hau onkologiaren eremuan ari da garatzen bereziki. Esaterako, aurten AA eredu berri bat aurkeztu da, 33 minbizi motatako 10.000 tumore baino gehiagorekin trebatutakoa. Sistemak tumorearen geneen jarduera aztertzen du eta paziente bakoitzaren erantzun immunitarioaren profila sortzen du. Horrela, immunoterapiaren aurrean erantzuteko aukera duten pazienteak identifikatzen lagun dezake.

Beste lan berri batek, funtsezko beste arazo bati heltzen dio: tumoreak ez dira masa homogeneousak. Zelula mota desberdinez osatuta daude, eta denborarekin aldatu ere egin daitezke. Ikaskuntza sakonean oinarritutako sistema horren helburua heterogeneotasun hori kontuan hartzea da, paziente baten tumoreak farmako desberdinei nola erantzun diezaikekeen aurreikusteko.

Gainera, teknologia berriek paziente baten tumoreari buruzko informazio kopuru ikaragarria biltzea ahalbidetzen dute. Zenbait kasutan, teknologia desberdinak konbinatuta, zelula bakar baten inguruko ehunka gigabyteko (gb) informazioa lor daiteke. AAK datu horiek guztiak integratzeko eta interpretatzeko tresna gisa joka dezake, pertsona jakin batentzat hobekien funtziona dezakeen tratamendua zehazten laguntzeko.

Aurrerapen horiek guztiek medikuntza gero eta pertsonalizatuago baterako bidea ireki dezakete. Paziente bakoitzaren informazio genetikoak eta molekularra aztertuta, AA sistemek gaixotasun baten ezaugarriak hobeto ulertzen eta tratamendu posibleak hautatzen lagun baitezakete.

UTZITAKOA

Iraultza honen potentziala izugarria da, baina funtsezkoa da muga bat argi izatea: aurreikustea ez da diagnostikatzea, eta pertsonalizatzeak ez du esan nahi beti asmatzea. Sistema horietako asko ikerketa fasean daude oraindik, eta baliozkotze klinikoa, datu adierazgarriak eta kontrol zorrotzak behar dituzte medikuntzan benetan erabiltzeko.

AAk zabaltzen dituen aukerak ikusita, ezinbestekoa izango da eztabaida etikoa ere mahai gainean jartzea. Zeintzuk izango dira teknologia honen mugak eta erabilera etikoak? Eta, batez ere, zein helburutarako erabiliko dugu? Gizartearen ongizatea eta osasuna hobetzeko, ala interes

politiko eta ekonomiko jakin batzuk asetzeko?

Iturriak:

- *Deep learning for predicting patient drug response by transferring gene-level and cell-level knowledge to tumors.* *Npj Precision Oncology* (2026). doi:10.1038/s41698-026-01491-1
- *Feasibility of multiomics tumor profiling for guiding treatment of melanoma.* *Nature Medicine* (2025). doi:10.1038/s41591-025-03715-6
- *Generalizable AI predicts immunotherapy outcomes across cancers and treatments.* *Nature Medicine* (2026). doi:10.1038/s41591-026-04502-7
- *Towards end-to-end automation of AI research.* *Nature* (2026). doi:10.1038/s41586-026-10265-5

DUELA 25

Pilareko aatia

Arbizun urtean zehar lau aate edo auzate egiten dira: San Isidro, Santa Maria, San Migel eta Pilareko egunetan. Eguraldi ona bada plazan elkartzen dira arbizuarrak, bestela elkarteetan afariak egiten dira. Udalak ardoa jartzen du. Buuzeya arduratzen da ardoa barkillotan banatzeaz. Jatekoez koadrila batzuk arduratzen ziren. Garai batean gizonezkoak besterik ez ziren elkartzen aateetan. Baina San Joanetan plazan afaltzera atera ziren lehen emakumezkoen bidez aldatu zen ohitura.

Dinabiden EDIT proiektuari buruz egindako jardunaldia. ARTXIBOA

A.A.I. SAKANA

Sakanako Estrategia Planari erantzuten dion industria arloko mugaz gaindiko proiektua da EDIT. Enpresa txiki eta ertainei zuzenduta dago eta Europako POCTEFA mugaz gaindiko kooperazioa sustatzen duen programaren dirulaguntza du. Europak hala zehaztuta, Produktuaren Pasaporte Digitala tresna garrantzitsua izango da heldu diren urteetan. Jasangarritasunarekin, trazabilitatearekin, digitalizazioarekin eta zirkulu ekonomiarekin lotutako Europako politiken barruan kokatzen da Produktuaren Pasaporte Digitala. Tresna horren helburua da produktuei buruzko informazio garrantzitsua jasotzea eta antolatzea, besteak beste, erabilitako materialak, osaera, ingurumen inpaktua, konpongarritasuna, mantentze lanak edo trazabilitatea.

EDIT proiektuaren bitartez Sakanako Garapen Agentziak ibarreko enpresei etorkizuneko prestatzen lagundu nahi die. Proiektuko bazkideetako bat Etxarrengo Harivenasa enpresa da eta, proiektu pilotuan, Produktuaren Pasaporte Digitalaren benetako tresnen ezarpena egin du. Aldi berean, pilotaje zabaldua jarri da abian. Hau da, Harivenasan jarritako tresna horiek beste enpresa batzuetan jarri dira, kontrastatzeko eta metodologia hainbat lurralde eta sektoretara egokitzeko. Sakanan egindako lana

ENPRESA

Produktuaren Pasaporte Digitala lantzeko azken fasea

Sakanako Garapen Agentziak jakinarazi duenez, EDIT proiektua azken fasean sartu da. Proiektuko bazkidea den enpresa bat tresnen ezarpena egin du. Eta beste hirutan pilotaje zabala eginda

pilotaje zabaldu horren parte da.

Pausoak

Proiektua Sakanan informazio jardunaldi batekin hasi zen, eta zortzi enprek parte hartu zuten. Jardunaldian enpresetako ordezkariak Produktuaren Pasaporte Digitalaren testuingurua azaldu zieten. Horrekin batera ordura arte egindako aurrerapen nagusiak aurkeztu zizkieten. Horien artean, Euskadi, Nafarroa eta Akitania Berria, egindako mugaz gaindiko diagnostikoaren

Helburua da produktuei buruzko informazio garrantzitsua jaso eta antolatzea

lanketa nabarmendu zuten, baita enpresendako autodiagnostiko tresna baten garapena ere.

Hiru enpresek, Lacunza Kalorrek, Embutidos Arbizuk eta Kalaskak, lehen aholkularitza prozesu batean parte hartu zuten. Prozesu horretan hiru enpresetan hiru arlo landu ziren. Lehenik haien antolaketa eta ekoizpen-prozesuen azterketa. Ondoren digitalizazioari eta jasangarritasunari buruzko autodiagnostikoa. Eta, azkenik, enpresa bakoitzari egokitutako lehen ibilbide orria.

Sakanako Garapen Agentziako ordezkariak azaldu dutenez, lanketa horren helburua zen enpresa bakoitzaren heldutasun maila ebaluatzea, abiapuntua ezagutzea eta eraldaketarako ibilbide errealista zehazten laguntzea. Lan molde horrekin EDITen tresnak benetako en-

presa inguruneetan baliozkotu dituzte.

Erronka

Aholkularitza prozesuan parte hartu zuten hiru enpresek erronka bera dute: informazio balioztsu asko dute, baina sakabana-tuta. Informazio hori kalkulu orrietan, paperezko erregistroetan edo pertsona jakin batzuen ezagutzan egon ohi da. Horrek datu berak behin baino gehiagotan sartzea dakar, eta zaildu egiten du informazio hori aprobetxatzea.

Sakanako Garapen Agentziak bi laguntza ildo eskainiko dizkie enpresei, doan

Horren jakitun izanda, lehen pausoa da dagoeneko dagoen informazioa ordenatzea. Hau da, funtsezko datuak identifikatzea, eskuz egiten diren zeregin errepikakorrek murriztea eta erabiltzen diren tresnak hobeto konektatzea.

Jasangarritasunaren arloan, oinarri sendoak identifikatu dira, batez ere araudia betetzea, hondakin eta azpiproduktuen kudeaketari, energia eraginkortasunari eta produktuen iraunkortasunari dagokienez. Hurrengo pausoa informazio hori adierazle argien bidez neurtzea da: energia, ura, materialak, hondakinak eta emisioak. Horrela, datuak erabakiak hartzeko, baliabideen erabilera hobetzeko eta ekonomia zirkularreko aukerak identifikatzeko erabili ahal izango dira.

Pauso gehiago emateko

Sakanako Garapen Agentziak %100ean finantzatutako bi laguntza ildo eskainiko dizkie Sakanako enpresei hilabete honetatik aurrera. Alde batetik, trazabilitatearen digitalizazioa egiteko laguntza. Hau da, eskuzko erregistroak eta bikoiztasunak identifikatu, eta digitalizazioarako proposamen zehatz bat prestatzeko aukera izanen dute enpresek. Bestetik, ingurumen neurketa eta ekonomia zirkularri buruzko laguntza dago. Haren bidez, kontsumoei eta hondakinei buruzko datuak antolatu, adierazleak definitu eta lehen hobekuntzak identifikatzeko aukera izanen dute enpresek. Bi dirulaguntzetakoren batean interesa duten enpresek Sakanako Garapen Agentziarekin harremanetan jar daitezke. Horretarako 647 86 42 39 telefono zenbakira hots egin edo info@sakanagarapen.com posta elektronikoko helbidera idazteko aukera dute.

Enpresa bakoitzaren diagnostikotik harago, EDIT proiektuak Sakanan dagoeneko probatutako metodologia bat utzi du, beste enpresa batzuek errazago errepikatu ahal izango dutena. Proiektuak araudi eskakizun berrietarako prestatzeko, ingurumen-inpaktua ezagutzeko eta enpresek balio kateetan duten posizioa indartzeko tresnak ere eskaintzen ditu. Proiektua aurki despidituko da, baina Sakanako Garapen Agentziak ezagutza hori tokiko enpresa sarearen zerbitzura jarriko du.

Filmaketarako erabilitako tresneria. UTZITAKOA

INGURUMENA

Urbasan egindako filmaketa dela eta sinadura bilketa abitu dute

Sustatzaileak mendia "bisitarien masifikazioak degradatutako agertoki" bihurtzeko beldur dira

SAKANA

Sol Films ekoiztetxeak pelikula bat filmatu zuen Urbasan agorrian. Urbasa Bizirik ekimenak Nafarroako Gobernuari eskatu dio "filmaketaren ondorioz Urbasa-Natur parkean izan diren ekologia inpaktu guztiak ikuskatzeko". Ekimeneko kideek gaztigatu dutenez, filmaketak "ingurumen inpaktu larria" izan du Urbasan: "bide naturalen degradazioa; pagadiaren eta karstaren inbasioa makineria astunarekin, garabiekin eta tirolinekin; hilabete baino gehiagoan konpresoreek eragindako kutsadura akustikoa; kamioiek mendiko larreak okupatzea; belarraren gainean harea botatzea eta babestutako natur eremu baten pribatizazio onartezina".

Urbasa Bizirik ekimeneko kideek Nafarroako Gobernuari hiru eskaera egin dizkiote. Aurrena, "2026ko maiatzaren 29ko ebazpena bertan behera uztea, bideak, biodibertsitatea eta Natura 2000 Sareak babestutako ingurune karstikoa kaltetzen duten etorkizuneko salbuespeneko baimenak debekatzeko". Hurrena, "Nafarroako Gobernuko biologoek eta Natur Parkeko teknikariek premiazko auditorretza tekniko bat egitea, kalte-tutako eremuetan epe labur eta luzera izandako benetako ingurumen-inpaktua zorrotasunez ebaluatzeko eta kuantifikatzeko". Eta, atzena, "berehalako Ingurumen Lehengoratzeko Plan bat gauzatzea, kalteak konpontzeko

eta kaltetutako bide zein eremuak filmaketaren aurreko egoera naturalera itzultzeko".

Sinadura bilketa

Eskaera horien aldeko babesak jasotzeko, ekimeneko kideek *change.org* webgunearen bitartez *Urbasa ez da saltzen* izeneko sinadura bilketa abiarazi dute. Erredakzioa ixterakoan (asteazken eguerdian) 1.279 sinadura jasota zituzten.

Urbasa Bizirik ekimeneko kideek gogorarazi dutenez, "natur parkeak Europako pagadirik baliotsuenetako bat hartzen du. Bere babesak gobernuaren eta edozein enpresa pribaturen interesen gainetik egon behar du beti". Gaineratu duenez, "Urbasa-Andia Sakanako iragana, oraina eta etorkizuna da: preziorik ez duen, saltzen ez den eta suntsitzen ez den herri ondarea". Nabarmendu dutenez, "zinemak bere gogara jokatzen uzten badugu, mendilerroa gain-beherara kondenatuko dugu. Urbasak bere magia eta nortasuna galduko ditu". Horregatik, mendia "agertoki degradatu bihurtzen" ez uzteko eskatu dute.

"Urbasa-Andia preziorik ez duen, saltzen ez den eta suntsitzen ez den herri ondarea da"

FESTAK

Aziendak adin guztietako jendea erakarri zuen.

Aziendari erreparatzen eta alderik alde hitz egiten.

26 artisau eta ekoizle izan ziren.

Pilotagilea azokan lanean.

Hainbat herritako sakandarrek Sakana Kantuzen bat egin zuten.

Txistorra dastatzeko aukera izanen da Arbizun igandean. ARTXIBOA

FESTAK

Txistor Eguna asteburu osoko egitarauarekin heldu da

Arbizuko Gazte Asanbladak astebururako ekitaldiak antolatu ditu

Alfredo Alvaro Igoa ARBIZU

Aurtengo Arbizuko festak sei egunekoak izan ziren, aurrekoetan baino egun bat gutxiago. Hori dela eta, Arbizuko Gazte Asanbladan (AGA) "hainbat ideia sortu ziren. Eta Txistor Eguna egun polita denez, asteburu guztiko egitarau bat antolatzea pentsatu genuen". AGAko kideek azaldu dutenez, "aurretik ez dugu halakorik antolatu. Lehen aldia da data horretan asteburu osoko egitarau bat antolatzen dugula".

Txistor Egunean baserritarrez jantzita kalera ateratzeko eskatu dute AGAko kideek. Gainera, gazte asanbladako kideak estreinakoz Argi Bidea elkarte gisa pintxo lehiaketan parte hartuko dute.

Igandea

AGAkoek Txistor Egunerako bazkaria prestatu dute. "Lehen helduek egun horretan bazkaria antolatzen zuten, beraz, guri ere hori egiteko aukera eta egun aproposa iruditzen zitzaigun", azaldu dute gazte asanbladako kideek. Ziurtatu dutenez, arbi-zuarren aldetik "harrera ona jaso dugu, hala ere, kopurua

asteburua heldu arte ez dugu jakinen. Baina gogotsu eta ilusio handiz hartuko dugu" ziurtatu dute. Plazan bazkalduko dute. Herri bazkari horretako menuan, jakina, txistorra presente egonen da: "lehenengorako txistor zopa. Bigarren platera txistor plater konbinatua eta, bukatzeko, txistor mousse-a". Hori gutxi ez eta, "Argi Bidea elkarte txistor pintxoak dastatzeko aukera egongo da egun guztian!"

Egun horretako egitarauan gazteek dute *Hispanitateari su, EUSKAL HERRIA ASKATU* leloa duen kontzentrazioa. "Ondoren, gaua pixka bat alaitzeko, Sutargi erromeria dugu gurekin plazan! Eta parranda jarraitzea nahi duenarendako, disko jar-tzailearekin jarraituko dugu elkarte txistor Eguna begiz jota izan da ere, AGAko kideek ostiralerako eta larunbaterako,

"Txistor Eguna egun polita denez, astebururako egitaraua prestatzea pentsatu genuen"

lastailaren 9 eta 10erako, egitaraua antolatzera animatu ziren.

Elkartea

AGAko kideek azaldu dutenez, Argi Bidea elkarte "azken boladan elkarkideen beherakada baten murgilduta geunden eta etorkizuna nahiko beltz ikusten genuen. Hala ere, azken hila-beteetan gazte asko animatu dira, eta inoiz baino biziago dago elkarte txistor Eguna. Oso ondo etorri da haize fresko bolada bat, gazte berriek gogo handia eta ideia berriak ekarri baitituzte", azaldu dute.

Ziurtatu dutenez, "elkartek bizi handia du aste guztian. Egunero hainbat adinetako jendea biltzen gara bertan". Argitu dutenez, "asanblada bidez funtzionatzen dugu. Horietan edozein elkarkidek parte har dezake. Ostiral arratsaldeetan egiten ditugu: bertan solasaldiak ditugu, denon arteak erabakiak hartzen ditugu eta aurrerako ekintzak antolatzeaz aparte". Gaineratu dutenez, "ostiral batzuetan ere pintxopoteak antolatzen ditugu herritar guztien-dako".

Jakinarazi dutenez, asanbladako kideek "hainbat ekintza ditugu buruan. Herriarendako hainbat eskaintza antolatu nahiko genituzke. Buruan dugun hurrengo data Gazte Eguna da! Azaroak 13-14an ospatuko dugu!"

Gazte asanbladako kideek "sakandar guztiei asteburu zoragarri honetaz gozatzera animatzen ditugu, ostiraletik hasita giro paregabea izanen dugu herrian. Eta etorriko diren egun eta hainbat ekintzetan ere".

Korrontzi

Arbizuko festetako azken egunerako, garagarriaren 28rako, Korrontziren emanaldia iragarrita zegoen. Emanaldia bertan behera gelditu zen. Udan egitekoa zen musika emanaldi hura Txistor Egunean egingen da, igande arratsaldean. *Mundua dantzan* ikuskizuna eskainiko du Korrontzik Arbizuko eta Altsasuko dantzariekin batera.

ARBIZU

TXISTOR EGUNA

OSTIRALA 9

ARBIZUKO GAZTE ASANBLADAK ANTOLATUTA

18:00 Txupinazoa eta traka.

19:00 Herri kirolak.

20:30 Musika eta aatea, plazan.

22:30 Kontzertuak: Askazi *Nire Lurretan* diskaren aurkezpena eta Arakil Rebels.

LARUNBATA 10

ARBIZUKO GAZTE ASANBLADAK ANTOLATUTA

16:30 Mus txapelketa.

18:00 Puzgarriak eta buruhandiak.

20:30 Parrilla jatea eta bakarlariak.

IGANDEA 11

Goizean zehar, ardoa eta pintxoak; txerriaren produktuen erakusketak eta Arbizuko argazki zaharren erakusketak, plazan.

10:00 Diana Arbizuko fanfarrearekin.

10:30 Azokaren irekiera.

11:00 Nafarroako Trikitilarien bilkura.

11:30 Pintxo lehiaketaren hasiera.

11:30 Arbizuko Erraldoiak Haizeberri Dultzaineroak taldeak lagunduta.

12:30 Haizeberri Dultzaineroak herrian zehar.

15:00 Azokaren itxiera.

15:00 Herri bazkaria.

Arbizuko Gazte Asanbladak antolatuta.

17:15 Nafarroako Trikitixa Eskolen IX. Jaialdia.

19:00 *Mundua dantzan* Korrontziren ikuskizuna, Arbizuko eta Altsasuko dantzariekin.

21:00 *Hispanitateari su, Euskal Herria askatu* kontzentrazioa. Arbizuko Gazte Asanbladak antolatuta.

23:00 Sutargi erromeria.

Arbizuko Gazte Asanbladak antolatuta, plazan.

Ondoren, DjAdarrak.

ZURE NEGOZIOAK
IRUDI PROFESIONAL
ETA ERAKARGARRI
BAT BEHAR DU
NABARMENTZEKO.

GK DISEINU ETA KOMUNIKAZIOAREKIN,
ZURE MARKA INDARTU ETA
BEZEROEN ARRETA
LEHEN BEGIRATUAN
LORTUKO DUGU.

**zure ideia
nabarmendu**

FUTBOLA

Preferentean eta erregionalean ez da jardunaldirik jokatu

Preferente mailan, Etxarri Aranatzek bere lehen garaipena lortu zuen, etxean Infanzonesi 2-1 irabazi eta gero. Bestalde, Altsasuk Lizarrako San Andres taldea hartu zuen, eta nahiz eta 2-0 irabazten hasi, azkenean bina berdindu zuen San Andresek. Sailkapenean Mutilvera B da liderra, Altsasu laugarren eta Etxarri Aranatz zazpigarren.

Erregional mailan, Lagun Arteak Gazte Berriak-en kontra 0-2 erori zen Zelai Berrin. Altsasuk Berriozarren kontra jokatu zuen Iruñerrian, eta 2-0 galduta itzuli ziren etxera.

Asteburu honetan ez da preferente eta erregional mailako partidarik jokatu, Nafarroako Kopako jardunaldia dagoelako. Talde sakandarrak ez dira lehia-tuko.

Azkenik, nesken jubenil kade mailan Altsasu ederki aritu zen eta 0-3 irabazi zion Huarteri, Areta zelaian. Larunbatean Beti Kozkor hartuko dute Dantzalekun (17:45).

ARETO FUTBOLA

Soilik 3. mailako Altsasuk irabazi du lehen jardunean

2026/2027 areto futboleko denboraldia hasi da. Hirugarren mailan Altsasu 3-7 gailendu zitzaion Gazte Berriak-i, Antsoainen. Larunbatean Altsasuk Mendialdea hartuko du, Zelandin (20:00). Xotak 4-5 galdu zuen Cintruénigoren kontra, etxean, eta Aralar Mendi Ardoiren kontra 8-0 galduta itzuli zen Zizur-tik. Asteburua derbiarekin dator. Gaur, ostirala, Aralar Mendi eta Xota taldeen arteko derbia jokatu da Uharte Arakilen (19:00).

Mutilen maila autonomikoan Altsasu da lehiatzen ari den talde bakarra. Gorritxoek Universidad de Navarra hartu zuten Zelandin, eta 1-2 galduz ekin diote denboraldiari. Larunbatean Altsasuk Tudela A du aurkari Erriberan (16:30).

Nesken mailako autonomikoan Xotak Berriozarren jokatu zuen Mendialdea A-ren kontra, eta partida oso gogorrean 5-0 erori ziren irurtzundarrak. Gaur, ostirala, Cascanteko Cantera hartuko dute (19:30).

MENDIA

EH Erdigunean, bi omenaldi

EH-ko Erdiguneko Ibilaldian Juan Mari Feliu eta Felix Isasa omenduko dira

M.B.G. SAKANA

Lurraldetasuna aldarrikatzeko asmoz, urriaren 11, igandea, Euskal Herriko Erdigunera Ibilaldia egingo da. Zazpi eragilek antolatu dute ekimena. "Urriaren 12a, Hispanitatearen Eguna, guretako arrotza den eguna. Horren aurrean hemen herri bat dagoela aldarrikatu nahi dugu, Euskal Herria, estaturik ez duen nazioa, bere hizkuntza duena, euskara, eta kirolari begira gure selekzioak aldarrikatu nahi dituen. Hori guztia aldarrikatuko dugu urriaren 11an Euskal Herriko Erdigunera Ibilaldian" azaldu dute antolatzaileek.

Ekitaldia eta bazkaria

Urriaren 12an bi adar aterako dira EHko Erdigunerantz. Senosiaingo askatik, bata (8:45), eta Irañetako bordatik, bestea, 9:30ean.

Felix Isasa ingeniariak, bari-zentroaren kontzeptuan oinarrituta, Euskal Herriko erdigunea Andiaiko Mendilerroan dagoela zehaztu zuen, Beriaingo San Donato baselizatik gertu, Olibesarioko Saroian (1.236 m). 2004. urtean monolito txikia

Irañeta sarreran Euskal Herriko Erdigunea seinaleztatzen duen panela dago. ARTXI BOA

kokatu zen bertan eta ordutik mendizaleen eta abertzaleen bilgune izan da.

Erdigunean, 11:30ean hasiko da ekitaldia. Hizlarien eta trikitilarien ondotik, omenaldi beroa egingen zaie aurten zen-

dukari Juan Mari Feliu mendizale handiari eta Felix Isasari.

Ondoren Irañetako bordan jarraituko du festak. 13:30ean pintxopotea izango da, eta Idoia Granizo eta Sahats Karasatorre bertsolarien emanaldia. Bitartean, Euskal Selekzioaren aldeko talde argazkia ateratzeko aukera izango dute bildutakoek.

Mahaian bilduko dira berehala, 14:30ak aldera Irañetako baba txikiaren herri bazkaria prestatu baita Irañetako Bordan. Bazkal ondoan, jakina, euskal kantuen txanda iritsiko da.

Irañetako bordatik 9:30ean abiatuko dira Erdigunerantz. Ekitaldia 11:30ak aldera hasiko da

PILOTA

Joanes Bakaikoaren aukera B Serieko Lau eta Erdian

B Serieko Lau eta Erdiko Pilota Txapelketa gaur, urriaren 9an hasiko da, Atarrabian. Joanes Bakaikoa etxarriarra final zortzirenetan sartuko da lehian, eta txapelketan aurrera egin nahi badu Alberdi II.a mendean hartu beharko du Atarrabian. Irabazleak Amiano eta Zubizarreta IV.a zerrendaburuak izango ditu zain final laurdenetako ligaxkan.

Etxarriarra kaiolan espezialista handia da, promozio mailan hiru txapela baititu (2018, 2021 eta 2024). Nahiz eta azkenaldian Baiko enpresak txapelketa eta torneo garrantzitsuetarako ez hautatu, sasoiaren eta prest dagoela erakutsi nahi du.

PILOTA

Ezkurdia sasoi betean iritsi da kaiolara

IÑAKI PORTO

Udako azken txanpara goi mailan iritsi da Joseba Ezkurdia. San Mateotako finalean Martijarekin osatu zuen bikotea eta 11-22 erori ziren Jaka-Mariezkurrenaren kontra; igandeko Masterseko finalean Albisurrekin 16-22 galdu zuten Elordi-Mariezkurrenaren kontra. Hala ere, arbizuarrak maila handian aritu zen, eta asteburuan hasiko den Lau eta Erdirako sentsazio onak ditu. Zerrendaburua izaki, finalerdietako ligaxkan sartuko da lehian.

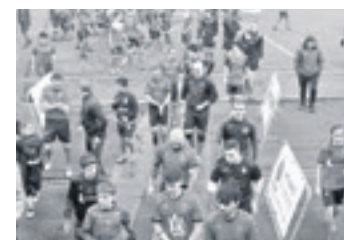
LABURREAN

Luca Martinez fin Europako Txapelketetan

Liublianen (Eslovenia) jokatu-tako Europako Txirrindularitza Txapelketetan junior mailan Luca Martinez Los Santos la-kuntzarra hamalaugarren sailkatu zen errepideko lasterketan (110 km). Selekzioko bere taldekide Benjamin Novalek irabazitako erlojupekoan (29:46), Martinez 26. sailkatu zen, 2:09ra.

Iker Mintegi Aljerian txapeldun

Euskaltel-Euskadik UCI Rankingean 30. postuan sailkatu nahi du, itzuli handietan lehiatu ahal izateko, eta puntuen bila ari da. Horrela, Iker Mintegi altsasuarra irabazi du Aljeriako Grand Prix El Djazaïr, profesional mailako bere lehen garaipena lortuz. Rankingerako puntu gozoak dira horiek.

Altsasu futbol taldeen aurkezpena

Altsasu Kirol Elkartek 2026/2027 denboraldiako Nafarroako Futbol Federazioan aurkeztu dituen bere hamabost taldeak banan-ban aurkeztuko ditu urriaren 12an, astelehena, goizeko 11:00etan Dantzalekun hasiko den ekitaldian. Talde argazkiak egiteko probestuko da eguna.

Korrikalariak Orreagako kolegiata paretik abiatu ziren. UNAI BEROIZ / OSKAR MONTERO

ATLETISMOA

Sergio Garcia de Eulate oso fin Orreaga-Zubiri maratoi erdian

M.B.G. SAKANA

Igandean XIX. Orreaga-Zubiri maratoi erdia jokatu zen Donejakue bidean barna. Ibilbide ikusgarriak mendia, pistak, errepidea... denetatik izan zuen, eta ateri jokatu zen. Aurten antolakuntzak aurreikusitako 1.300 dortsalak, iaz baino 200 gehiago, aise agortu ziren.

Tartean sakandar ugari aritu ziren, batzuk maila ikaragarrian, Sergio Garcia de Eulate altsasuarra, esaterako. Sakanako lasterketetan ezaguna den Asier Gutierrez iruindarrak (Beste Iruña) hasieratik erritmo bizia ezarri zuen eta merezitako garaipena lortu zuen (1:17:59), Andrew McLeod-i 34 segundo

aterata. Sergio Garcia de Eulate Top10ean sailkatu zen, seigarren, 3:56ra (1:23:24).

Nesketan Nerea Jaso agoiztarrek sorpresa eman zuen eta azkarrena izan zen (1:34:54), Leire Lopezi ia 6 minutu aterata (1:40:51). Lehen sakandarra Bakarne Arregi lakuntzarra izan zen (2:27:26), sailkapen orokorrean 826.a.

7 EGUN

Urriaren 17an jokatu den Altsasuko Onddo Lasterketan izena emateko geratzen diren egunak (RockTheSport)

Aritz Munarriz lehen etxarriarra izan zen, seigarrena eta bigarren beteranoa.

Eneko Otsagabia, taldetxoaren buru.

Nerea Huarte, helmugaratzen.

Txapeldunek eta bestelako kategorietako sailkatuek talde argazkia egin zuten.

MENDI LASTERKETAK

Azpiroz eta Karasatorre, goitik

Etxarri Aranazko ferietako 51. Mendira Joan Etorrian erraz gailendu ziren

M.B.G. eta A.A.I. ETXARRI ARANATZ Etxarriko ferietako igandean Udaberri elkarteak antolatutako 51. Mendira Joan Etorria jokatu zen. 105 korrikalari zeuden izena emanda, eta goizeko 11:00etan abiatu ziren Etxarri Aranazko plazatik Hartzabalerantz, Bargako mendi puntara igo eta herrira jaisteko. Eguraldia lagun izan zuten, ateri eutsi baitzion. 10 km eta 570 m desnibela zuen probak, motza baino esplosiboa. Hasieratik erritmo oso azkarra ezarri zuten korrikalariak, Borda jatetxetik lehen pasatzen ziren korrikalariak bertan bazkaltzeko saria lortzen zutelako, akaso. Julen Errandonea eta Eneritz Karasatorre izan ziren azkarrenak.

Hiru ordu laurden pasata hasi ziren lehen korrikalariak helmugarantz gerturatzen. Aimar Azpiroz arruiztarrak eta Iñigo

Lasarte lekunberriarrak lehia izan zuten Bargara igotzen, 20 segundoko alde eskasa zutela, baina jaisterakoan Azpirozek alde polita atera, eta bakarrik iritsi zen helmugara, plaza betetzen zuten zaleen txalo zaparrada artean (46:53). Lasarteri ia 2 minutu atera zizkion (48:47), eta hirugarren Unai Bakedano iruindarra izan zen (50:02). Lehen sakandarra helmugara laugarren sartu zen Iraitz Goñi arbizuarra izan zen, probako lehen beteranoa (50:50). Olazagutia Urbasa eta Uhart Arakil Beriain Km Bertikalean bezala, Etxarri Aranatz lehen sakandarraren saria jaso zuen Goñik. Lehen etxarriarra, Aritz Munarriz, seigarren sailkatu zen (51:32) eta bigarren beteranoa izan zen.

Emakumezkoetan Eneritz Karasatorre etxarriarrak lasterketa bikaina egin zuen eta lehe-

nengo aldiz etxeko proba irabaztea lortu zuen (58:55), iaz bigarren izan eta gero. Hunkituta iritsi zen helmugara. Guratz Azpiroz uitziarrak (59:56) eta Maite Beregaña uhartearrak (1:00:36) osatu zuten podiuma. Maite Beregaña lehen beteranoa izan zen, eta Maite Gomez etxarriarra bigarrena (1:01:56).

Azpirozek eta Karasatorrek ez zuten 2001ean Juan Mari Garinek (42:50) eta 2022an Maria Ordoñezek (51:28) lortutako errekorra gainditzea lortu, baina pozarren zeuden. Azpirozek 23 urte ditu, Txikito de Arruiz korrikalari famatua zenaren biloba da, 2023an 23 urtez azpiko txapelduna izan zen eta 2024an txapeldunordea. Lesio batetik atera berri da. "Oso pozik nago, lehiaketaren martxa hartzen ari naizelako". Bost lasterketan ari-tu da, eta bostak irabazi.

CROSS COUNTRY

Berazatarrak eta Perez, podiumean

@EGUZFOTOS

Asteburuan I. Allotz Cross Country lasterketa jokatu zen. Pilotu sakandarren maila itzela izan zen. Senior mailan Markos Beraza irintarra gailendu zen, alde handiz (2:12:28), eta Senior C mailan Miguel Angel Perez olaztiarra bigarren sailkatu zen (2:14:14). 18 urtez azpiko 125 cc mailan Irene Beraza bere kategorian txapelduna izan zen (2:12:26). Azkenik, Trofeo mailan Iñigo Galarza iturmendiarrak laugarren sailkatu zen (2:06:54).

Eneritz Karasatorre Araña, Bargako mendi puntara bidean. Askoz ere hobeki moldatzen da mendien asfaltoan baino.

MENDI LASTERKETAK

"Aurten txapelaren bila joatea posible zela ikusi nuen; horretan zentratu ginen"

ENERITZ KARASATORRE ARAÑA MENDI KORRIKALARIA

Etxarri Aranazko Mendira Joan Etorria irabaztea izan da etxarriarraren helburua aurten. Prestakuntza osoa horretara bideratu zuen, eta fruitua lortu du: txapela

Maidar Betelu Ganboa ETXARRI ARANATZ

Eneritz Karasatorre Araña korrikalari etxarriarrak 27 urte ditu eta 2019. urtetik ez du herriko proban, Mendira Joan Etorrian, hutsik egin. Iaz bigarren izan zen, eta, aurten, azkenean, xedea lortu du: garaipena. "Oso pozik" dagoela aitortu du. **Etxarri Aranazko Mendira Joan Etorrian noizbait ariko zinela zin egin zenion aitona, eta horregatik hasi zinen mendi lasterketetan. 2019an animatu zinenetik, munda honetan zabilta.** Lasterketa hau berezia da familiar, bere garaian osaba bertan aritzen zelako. 2018an aitona nion Etxarriko lasterketan parte hartuko nuela, baina ezin izan nuen aritu, orkatilean nuen arazo batengatik. Handik gutxira aitona hil zen, eta 2019ko Mendira Joan Etorrian horre-

gatik parte hartu nuen, aitona-ri zin egin niolako. Bere omenez hasi nintzen. Ordutik urtero aritu naiz lasterketa honetan, eta munda honi lotuta. **Aurten bi garaipen lortu dituzu, apirilaren 11n Agoizko Mendi Lasterketa (14 km) eta igandeko Mendira Joan Etorria (10 km). Etxekoa irabazteak beste zapore bat izango du.** Bai, beste zapore bat. Zapore gozo bat. **Nahiz eta lasterketa luzeagoak gustatu, aurten lasterketa laburragoetan zentratu zara.** Entrenatzailea den lagun bane-kin ibiltzen naiz entrenamenduak prestatzen. Urte hasieratik lasterketa motzetan enfokatuko bagina, Mendira Joan Etorrian txapela lortzeko hobeto ibiliko ginatekeela ikusi genuen. Horrela egin genuen, eta horrela izan da.

Beraz, denboraldi honetako helburua Mendira Joan Etorria zen, argi eta garbi. Etxeko proba irabazteko arantza kendu nahi al zenuen? Bai. Urtez urte nire denborak hobetzen ditudala ikusi dut. Iaz minutu baten aldearengatik bigarren geratu nintzen, eta minutu hori jaisten saiatu behar nuela erabaki nuen. Nahiz eta bigarren, hirugarren edo lehenengo sailkatu, gutxienez hobetu beharra nuela. Lasterketara zein korrikalari datozen, faktore garrantzitsua da hori, baina hala ere txapelaren bila joatea posible zela ikusi genuen, eta aurten horretara bideratu dugu lana, horretan zentratu gara. **Lasterketa motzak oso azkarrak izaten dira hasieratik. Etxarrikoak, mendira iritsi arte, asfaltoan edo pistan nahikoa tartea badauka. Zein izan zen taktika? Borda jatetxearen paretik pasatzen diren lehenek**

bazkaria dute sari. Zu izan zinen lehen neska, beraz, oso azkar ateratzinela agerikoa da. Bai. Lasterketa honetan asfaltozko edo pistako tarte hori beti izan da nire ahulezia. Horregatik eremu hori asko entrenatu dugu. Lasterketan bai, topera hasi nintzen. Une batean burutik pasatu zitzaidan agian mendira iristerako pintxatuko nuela, baina hala ere topera hastera erabaki nuen, "ea nola bukatzen dudana". Eta ondo joan zen. Egia esan, beldurra nuen. Lehenengo joaten nintzen hasieratik eta presio hori, beldur hori. **Benetan? Aurrean norbait dagoenean presioa ez al da handiagoa?** Ez ba! Bigarren zarenean badakizu lehenen non dagoen eta zen batera duzun. Hasieratik lehenengo geratzea sekulako tentsioa da niretako. Nahiago dut bigarren joatea eta lehenengo harrapatzen saiatzea. **Azkenean, garaipena nahiko eroso lortu zenuen.** Minutu pasa kendu nion bigarrenari, eta, egia esan, nahiko ondo aritu nintzen. Sufritzen, bai noski, baina nahiko eroso eta oso pozik. **Konpainia onean iritsi zinen helmugara, lagunarekin.** Entrenatzen laguntzen didanarekin, bai. Azken tartea elkarrekin egin genuen, eta gustura. **Hainbat sari lortu zenituen, txapel-duna eta lehen sakandarra eta lehen etxarriarra izan zinelako. Eta Bordako bazkaria, jatetxe paretik lehenen pasa zinelako.** Bai, sari asko izan ziren, eta hunkigarriena, txapela. Oso pozik eta eskertuta nago. Nola ospatu nuen? Etxean bazkaria egin genuen; badakizu, tabernarekin... Aurrerago ospatuko dugu, Bordako bazkarian. **Entrenatzen ari zaretela Etxarrikoen artean ohikoa da Bargara, Hartza-balera edo maiatzara igotzea. Zenbatero igo zara Bargara?** Udan astean bitan igotzen nintzen Bargara, astean behin edo bitan asfaltoa entrenatzen nuen eta gero gimnasio pixka bat egiten nuen, hanketan indarra hartzeko. Eta listo. **Hemendik aurrera, zer?**

"Hasieratik lehenengo joaten nintzen, eta presio hori, beldur hori izan nuen"

Opor txiki batzuk hartuko ditut, atsedean hartzeko. Aurtengo denboraldia bukatutzat eman dut eta hurrengo urtean ikusiko dugu zer egiten dudana. **Etxarriko proba irabazita, lasterketa laburren bide horretatik jarraituko duzu edo luzeetara pasako zara?** Egia esan, ez dakit. Aurten gauzak ongi ateratzen zaizkit. Agian beste urtebete jarraituko dut laburretan eta gero aldatu... Ez dakit, ikusiko dugu. Abenduan 2027ko lasterketen datak aterako dituzte eta hor erabakiko dut. Lasterketa asko daude eta adi egon beharra dago.

Sakandarrak

Gizonak	
1. Aimar Azpiroz	46:53
4. Iraitz Goñi	50:50
6. Aritz Munarriz	51:32
10. David Caballe	53:16
11. Aitor Martiarena	53:25
12. Jon Mendia	53:44
13. Andoni Goikoetxea	53:51
16. Jon Gil	54:02
18. Aimar Araña	55:16
19. Victor Fernandez	55:48
21. Joxeja Maiza	56:31
24. Mikel Perez de Eulate	57:40
25. Julen Fuentes	58:31
26. Alberto Razkin	58:39
27. Mikel Galarza	58:45
30. Ibai Perez	59:24
32. Carlos Mañeru	59:49
34. Asier Etxeberria	1:00:12
37. Jon Orella	1:01:23
38. Igor Artieda	1:01:38
40. Ioseba Iza	1:02:03
42. Hanot Garde	1:02:47
43. Amañur Martinez de Ordoñana	1:02:53
44. Eneko Otsagabia	1:02:53
45. Joseba Gorritxo	1:03:02
46. Ivan L. de Sabando	1:03:02
48. Johannes Garde	1:04:19
53. Iñigo Orradre	1:05:32
55. Kevin Rai Sanchez	1:06:23
57. Ismael L. de Goikoetxea	1:07:16
61. Jon Unai Gonzalez	1:09:06
64. Patxi Arakama	1:11:06
65. Unai Artieda	1:11:08
67. Iñaki Maiza	1:11:43
69. Samuel Rusu	1:12:02
70. Jose A. Salgado	1:12:44
73. Alvaro Paniagua	1:13:19
74. Iñaki Paniagua	1:13:20
77. Ander Jaka	1:15:15
89. Eugeni Etxarte	1:20:35
94. Iker Claver	1:27:29
Emakumeak	
29. Eneritz Karasatorre	58:55
35. Maite Beregaña	1:00:36
39. Maite Zabaleta	1:01:56
52. Leire Igea	1:05:05
63. Sarabe Arakama	1:11:06
71. Uxue Etxeberria	1:12:50
84. Marian Razin	1:17:59
85. Mireia Larraza	1:18:57
90. Oihana Ganuza	1:20:35
95. Esti Mateos	1:27:29

AUTOMOBILISMOA

Mikel Mazkianan eta Seat 600 JTR-a, Urbasako Igoerako turismo mailako txapeldunak

XLIV. Urbasako Igoera monoplazen mailako Kepa Amantegik (Demoncar R34+, 3:34.999) irabazi zuen. Mazkianarena bigarren denbora onena izan zen scratchean (3:34.997)

Maidar Betelu Ganboa OLAZTI
Azken urteetako irabazleak ez ziren aurtan XLIV. Urbasako Igoerara hurbildu, baina horrek ez zion emoziorik kendu Sakana Motorsportek antolatutako lasterketari. Are gehiago, lasterketa zabal-zabalik geratu zen eta beste pilotu askok izan zuten goiko postuetan sartzeko aukera. Euria egingo ote zuen, hori zen pilotuen kezketako bat, baina ateri eutsi zion, eta Olazti eta Urbasa, beste behin, automobilismoaren zaleen topaketa eta festa handia izan ziren.

Behetik gora
Aurtan hamabi pilotu sakandar lehiatu ziren Urban. Garikoitz Floresek huts egin zuen, Jaizkibelen autoa izorratu zitzaio-lako. Asistentzia gunean autoei azken ukituak ematen ari ziren guztiak. Kiroldegiaren atzeko eremuan Odei Juango (BMW E46), Miguel Anton (BMW 330D), Asier Solis (BMW E36), Iñaki Yaben (Citroen Saxo) eta Iosu Olmos (Citroen AX) ziren. Olmosek Oladi izeneko tailerra zabaldu berri du Altsasun, eta izen berriarekin errotulatu zuen autoa. "Gaur Mikel Mazkiananek aukerak ditu, ziur" zioen. Eta bete-betean eman zuen.
Porturantz doan kalean kokatu ziren gainontzeko pilotu sakandarrak. Delfin Goikoetxea (Alpine PRM Proto) Goikos tailerreko familiako kide eta lagunekin zegoen patxada ederrean. "Betikoa, eguna ongi bukatu eta

ongi pasatzea" izan zen bere helburua. Pixka bat gorago Asier Juanezen Renault Clio-a. Lan ona egin zuen, bigarren izan zen zazpigarren klasean. Aurrerago, Alberto Villar (BMW M3 E36). "Aurtan iazko denbora jaistea da nire helburua". Lortu zuen, baina ez, agian, esperotako guztia, Nafarroako Igoeren Txapelketako lehen postuagatik Iker Seinek lehian zegoelako eta ez zuelako Sein gaintitzea lortu.

Sakandarrak

Monoplazak	
1. Kepa Amantegi (Demoncar R34+)	3:29.997
4. Iker Palacios (BRC B52)	3:44.464

Turismoak	
1. Mikel Mazkianan (Seat 600 JTR)	3:34.999
7. Javier Goikoetxea (Citroen C3 N5)	3:45.952
9. Alberto Villar (BMW M3 E36)	3:46.778
17. Ander Gurmindio (Renault Clio Sport)	3:55.463
24. Miguel Anton (BMW 330D)	4:00.998
27. Asier Juanez (Renault Clio)	4:03.473
30. Josu Olmos (Citroen AX)	4:06.023
45. Iñaki Iaben (Citroen Saxo)	4:22.388

*Asier Solisek (BMW E36), Delfin Goikoetxeak (Alpine PRM Proto) eta Odei Juangok (BMW B46), ezin izan zuten proba bukatu.

Miguel Anton, asistentzia gunean.

Harbyk gidatutako Simca Rally mitikoak ezin izan zuen 00 kotxeko lana bukatu.

Mikel Mazkiananek denbora onena lehen mangan egin zuen. Azken mangan postua ziurtatzearekin nahikoa izan zuen.

Iker Palaciosen matxura izan zuen eta ezin izan zuen bigarren mangan bukatu.

Josu Olmos irteteko prest.

Lehen hiru sakandarrak, podiumean.

Ander Gurmindio seigarren klasean lehena izan zen, eta bigarren olaztiarra.

Nolanahi ere, lagun artean egun bikaina pasatu zuen. "Miguel Anton kuadrillakoa da eta bere asistentzia gunea beherago dago. Gure kuadrillakoak hara eta hona dabilta, biek in egon nahian" gaineratu zuen.

Portuan gora, Mikel Mazkianaren asistentzia gunea zegoen (Seat JTR). Lagunez eta familiaz lagunduta zegoen altsasuarra. Faboritoen artean zegoen eta urduritasuna nabaritzen zitzaion. Entrenamenduak bikain hasi zituen, eta lehen mangan egin zuen denbora hoberena (3:34.997), sekulakoa. "Oso pozik. Orain, posizioa ziurtatzera" aipatu zuen, lehen manga bukatuta autotik jaitsi berri.

Gertu zegoen Iker Palacios lakuntzarra (BRC B52). "Zein polita Mikelen kotxea ezta? Sarritan esaten diot" kontatzen zuen. Presiorik gabe aritu nahi

Kepa Amantegi irabazlea, prest.

izan zuen Urbanan, Izpegiko Igoeran autoaren sistema elektronikoa apurtu zitzaiolako "eta ordutik autoarekin konfiantza hartzen, horretan ari naiz". Entrenamenduetatik lehen manga-
ra gora egin zuen nabarmen

(3:56.485), baina bigarren mangan matxura izan zuen eta ezin izan zuen bukatu.

Portuko kaleko gorenean zeuden lasterketako bi pilotu olaztiarrak. Javi Goikoetxeak (Citroen C3 N5) aitortu zuen ez zuela entrenatzeko asti gehiegirik izan, eta "ongi pasatzera" zetorrela. Entrenamenduan ia errepidetik atera eta hegan egin zuen, baina sustoan geratu zen guztia. "Ikusi nauzu? Oraintxe bertan pasatu didate bideoa. Gehiegi apurtu dut eta..." zioen. Berea Urbasako Igoerako bideorik biralenetakoa izan zen, ziur. Bestalde, Ander Gurmindok (Renault Clio Sport) etxeko bajaran zuen asistentzia, gertu eta bere kategorian onena izan zen.

Mazkianaren podiumak

Proba bukatuta Clinker tabernaren parean izan zen sari ema-

tea. Monoplazen sailkapenean Kepa Amantegi (Demoncar R34+) izan zen txapelduna (3:29.997), Luis Miguel Alonsori (Osella Pa 21 JRB) 5 segundo aterata. Iker Palacios laugarren izan zen monoplazetan, hamargarren klasean hirugarrena (3:44.464).

Eguneko protagonista, eta sarituena, Mikel Mazkian izan zen. Altsasuarrak turismoen sailkapena irabazi zuen (3:34.999), scratchean edo sailkapen orokorrean bigarrena izan zen, lehen klasean lehena, lehen sakandarra, eta Sakana Motorsport eskuderiako sailkapeneko lehena, Iker Palaciosen (3:44.464) eta Javier Goikoetxearen (3:45.952) aurretik. Ander Gurmindok seigarren klasean lehena izan zen, turismoetan hamalagarren (3:55.463), eta Asier Juanez zazpigarren klasean bigarren eta turismoetan 22.a (4:03.473). Guztiek pozez eta la-

gunartean, Sakana Motorsport familian, ospatu zituzten euren lorpenak, Clinker plaza betetzen zuten zaleen aurrean. Sekulako giroa egon zen, eta berriro ere, automobilismo festa handia izan zen Urbasako Igoera.

Nafarroako Mendi Txapelketa

Urbasako Igoera Nafarroako Mendi Txapelketarako puntugarria zen azken lasterketa zen, Ioar, Izpegi, Ibardin, Etxalar eta Lezaun igoeren atzetik. Monoplazeten Luis Miguel Alonsok irabazi du (355 puntu) eta Gari-koitx Flores hirugarren izan da (148 puntu). Turismoetan Alberto Villarrekin ezin izan zion Iker Seini (BMW M3 E36) lehen postua kendu (248 puntu) eta bigarren sailkatu da (230 puntu); horren gertu izanda, pena. Mikel Mazkian izan da hirugarrena (192 puntu).

"Urbanan irabazi duela ezin dezake edonork esan; oso pozik nago"

MIKEL MAZKIAN SEGURA PILOTUA

Maidier B.G. OLAZTI

Urbasako Igoerako protagonista handia izan zen Mikel Mazkian pilotu altsasuarra (Seat 600 JTR). Iaz debutatu zuen Urbanan (3:42.197, turismoen mailan laugarren), eta igoera egin ahal izatea "ametsa betetzea" zela esan zuen orduan. Aurten, turismo mailako txapelduna izan da (3:34.999) eta bigarren denbora onena egin du.

Pilotu faboritoak (Ordoki, Gutierrez, Jimenez, Iraola...) aurten ez zirela Urbanan arituko jakiteak dena hankaz gora jarri zuen.

Bai, eta horrek presio handia sortu zuen. Hala ere, nire buaruari ez nion bestelako presiorik jarri: iazko denbora hobetzea eta egun ona pasatzea.

Guztiekin faboritoen artean jarri zintuzten, baina.

"Aurten txapela..." halakoak esaten zizkidaten.

Zein punturaino ihes egin daiteke horretatik? Parte hartzaileen zerrendan bosgarren postuan jarri zintuzten, faboritoen artean.

Iazko denbora hobetuz gero hortxe egongo nintzela, goian, hori banekien. Eta hala izan zen.

Entrenamendu ofiziala hasi baino lehen oso urduri zeundela zirudien.

Etxean ari zara, jende ezaguna dago, presioa... azkenean dena da. Urduri nengoen, bai. Etxetik kanpo agian urduri jartzen naiz, baina ez horrenbeste. Hemen, gehiago.

Entrenamenduan iazko denbora jaisteak lasaitu zintuen?

Bai. Euria egingo zuela espero zenez, hasieratik denbora ona egitera atera ginen, nahiko azkar. Entrenamenduetan iazko denbora ia 2 segundotan jaitsi nuen (3:40.933). Aurten Go Pro kamara batekin nire igoerak grabatzen hasi gara. Jaisterakoan, bideoa ikusi eta egindako akatsak ikusten ditugu: hemen arinago pasa daiteke, han urrunago frenatu daiteke... halakoak. Zertan hobetu dezakegun ikusita, lehen mangan praktikara eraman, ongi gidatu, eta dena primeran atera zen, sekulako denbora ona egin genuen (3:34.999). Ez nuen iazko denbora horrenbeste jaiste espero. 7 segundo, hori asko da. Ni neu ere pixka bat harrituta geratu nintzen. Horrela, bigarren mangan lasai atera nintzen, disfrutatzen.

Motor indartsua duzu.

Aurten motorra aldatu dugu, eta motor berria oso potentea

da. Iaz Ortuñok beste Seat 600 bat ekarri zuen Urbanara. Gurea baino motor modernoagoa zuen, eta arrankean abiadura askoz ere azkarrago hartzen zuen. Gurearekin alderatuta, nolako aldea. Pikatu egin nintzen, motor bila hasi, eta erosi genuen. Egia esan, asko nabaritzen da. Azkarragoa da.

Bigarren denbora onena egin zenuen, Kepa Amantegik (3:29.997) baino 5 segundo gehiago. Eta turismoetan 5 segundo atera zenizkion bigarrenari, Joseba Sanzi (Mitsubishi Lancer Evo IX, 3:40.640).

Gure kotxeak 600 kilo pasa pisatzen ditu, eta Keparenak 350 kilo inguru. Hor dago monoplazekin dagoen aldea, pisua. Nolanahi ere, automobilismoan 5 segundo asko dira. Turismoetan esango nuke Porscheen falta nabaritu zela. Iaz Bruno Scherrerrek 3:31n egin zuen.

"Egia esan, iazko denbora horrenbeste jaiste ez nuen espero. 7 segundo asko dira"

Mikel Mazkian, ezkerrean, Aitor Lizarraga eta Gorka Chamorro laguntzaileekin.

Eguneko protagonista izan zinen. Sari ia guztiak zuretzat izan ziren: turismoetako irabazlea, lehen klaseko lehena, scratchean bigarrena, lehen sakandarra, Sakana Motorsport eskuderiako lehena...

(Kar-kar) Ez nuen denbora horrenbeste hobetzea espero, baina iazko nire denbora jaitsiz gero, banekien irabaziko nuela. Lasterketa ona egin genuen, ez zuen euririk egin, eta egun borobila atera zitzaigun. **Urbanan egindakoari esker, Nafarroako Mendi Igoeren Txapelketan hirugarren sailkatu zara.**

Aurten ez genuen helburu hori. Nafarroako Mendi Txapelketatik soilik hiru proba egin ditugu, baina horietan oso ongi aritu garenez, horregatik igoko ginen hirugarren postura. Aurtengo denboraldia bukatu da, eta datorren urtean Nafarroako Txapelketa osoa egin nahi dugu.

Urbanan irabaztea ez da edonolako. Zorionak!

Eskerrik asko! Egia da, Urbanan irabazi duela edonork ezin dezake esan; oso pozik nago. Lagunak, familia, neskalaguna... egun polita izan zen denondako.

AGENDA

EMAGUZUE ZUEN EKITALDIEN BERRI ASTEARTEKO 13:00AK BAINO LEHEN: Tel.: 948 56 42 75 / 661 523 245 / kultura@guaixe.eus

OSTIRALA 9

EUSKARAZ

LAKUNTZA Liburu

aurkezpena. Lakuntzako hizkera eta onomastikari buruzko liburuaren aurkezpena Jose Luis Erdozia egilearen eskutik.
18:00etan, *liburutegian*.

ALTSASU Gazte agenda.

Kuadríketa: Kuadrillen arteko lehiaketa ez lehiakorra da, herria egitea helburua duena. El Buen Vivir elkarteak martxan jarri zuen Nafarroako Mendialdean eta herrialde osora zabaldu da. Belaunaldien arteko eta kultura anitzeko ekimena da eta publiko guztiendako hainbat probaz osatuta dago.
18:30etan, *Felipe Lezea plazan (lortia zabalgunean)*.

EUSKARAZ

ZIORDIA Batzarra.

Mintzakide batzarra.
19:00etan, *liburutegian*.

LARUNBATA 10

BAKAIKU Topaketa. IX.

Katxarro klasikoen topaketa, Bakarrekotxea elkarteak antolatuta.

10:00-13:00 Klasikoen topaketa.

11:30 Parte hartzaileendako luntxa.

12:00 Sakanatik ibilbidea.

14:30 Herri bazkaria, elkartean.

18:00 Vita Discodela DJ.

ALTSASU Elkarretaratzea.

Aski da txakurren pozoiketarik ez Altsasun. Haiek ere gure familiakoak dira elkarretaratzea, Huellas Altsasu elkarteko boluntarioek

deituta.

12:00etan, *Foru plazan*.

ALTSASU Antzerkia.

Inmatriculaciones. Oh my God! Antzezlanaren emanaldia.
19:30etan, *lortia kultur gunean*.

IGANDEA 11

IRAÑETA Ibilaldia. Euskal Herriko Erdigunera ibilaldia.

09:30 Irteera, bordatik.

11:30 Ekitaldia: trikitilariak, hizlariak eta Juan Mari Feliu eta Felix Isasari omenaldia.

13:30 Pintxopotea, bordan.

14:00 Bertsolariak: Idoia Granizo eta Saats Karasatorre. Euskal Selektzioaren aldeko argazkia.

14:30 Bazkaria, bordan: Irañetako baba txikiak (20 euro).

Ordoren, euskal kantak.

ETXARRI ARANATZ

Ikuskizuna. *Nuur* familiarterko zirku ikuskizuna.
17:30etan, *kultur etxean*.

ALTSASU Gazte agenda.

Proposamenak.
18:00etan, *Intxostiapunta gazte gunean*.

IRURTZUN Antzerkia. Berlin, Brecht, Kabaret antzezlanaren emanaldia.
19:00etan, *kultur etxean*.

ASTELEHENA 12

IRURTZUN Mendi irteera.

Iratxo elkarteak antolatutako mendi irteera: Belate – Beruete.
07:00etan, *elkartean*.

ALTSASU Ibilaldia. Paseo

osasuntsuak Komunitatea Ehuntzen egitasmoaren barruan.

11:00etan, *osasun etxean*.

ALTSASU Elkarretaratzea.

Sakanako pentsiodunen plataformaren Pentsio duinen aldeko kontzentrazioa
12:00etan, *Zumalakarregi plazan*.

ASTEARTEA 13

LAKUNTZA Joskintza.

Joskintza tailerra: Josteko makina erabiltzen ikasteko tailerra kartera edo poltsatxoa eginez. Sakanako Mankomunitateak eta Erabilik antolatuta, Hondakin Funtzak finantzatuta. Izena ematea: info.hondakina@sakana-mank.eus, 900730450 edo 674144114.
16:00etatik 19:00etara, *udaletxean*.

ALTSASU Jardunaldia.

Mikologia jardunaldiak: *¿Todas las colmenillas son iguales? Anatomía, biología y taxonomía* Francisco J. Gea Alegriaren hitzaldia. Altsasuko Mikologia elkarteak antolatuta, Altsasuko Udalaren, Arkangoa tabernaren eta Txartelen laguntzarekin. Chema Ausin Mikologia elkartearen sortzaileari omenaldia.
18:30etan, *lortia kultur gunean*.

ASTEAZKENA 14

ETXARRI ARANATZ Ipuin kontalaria. *Pontxa eta ipuin kutxa* Jaione Urtasun ipuin kontalariaren saioa.
18:00etan, *liburutegian*.

ALTSASU Jardunaldia.

Mikologia jardunaldiak:

Setas tóxicas y mortales

Alvaro Maldonado Aminako kidearen hitzaldia. Altsasuko Mikologia elkarteak antolatuta, Altsasuko Udalaren, Arkangoa tabernaren eta Txartelen laguntzarekin. Chema Ausin Mikologia elkartearen sortzaileari omenaldia.
18:30etan, *lortia kultur gunean*.

OSTEGUNA 15

LAKUNTZA Zinema.

Maspalomas filmaren emanaldia.
17:30etan, *kultur etxean*.

ALTSASU Elkarretaratzea.

Genozidiorik ez! Gerrarik ez! Palestinaren aldeko elkarretaratzea, Gernika-Palestina herri ekimenak deituta.
19:00etan, *udaletxearen aurrean*.

OSTIRALA 16

IRURTZUN Antzerkia. *Elara*,

bidai bat izarretara familiarterko antzezlanaren emanaldia.
18:00etan, *kultur etxean*.

LAKUNTZA. Liburu

aurkezpena. *Zuhaitzak eta arbolak Euskal Herrian* liburuaren aurkezpena Iñaki Etchebestegilearen eskutik.
18:00etan, *liburutegian*.

ALTSASU Erremontea.

Binakako Erremonte Profesionalaren Gourmet Sari Nagusia.
18:00etan, *Burunda frontoian*.

ALTSASU Bideo emanaldia.

Bideoarte emanaldia, XV. Arte Azokaren barruan.
18:00etatik 19:30era, *lortia kultur gunearen areto txikian*.

EUSKARAZ

ETXARRI Aranatz

Bakarriketa. Mikel Bermejo umoregilearen bakarriketaren emanaldia. Sarrerak: etxarriaranatz.eus. 14 urtetik gorakoendako gomendatuta.
19:00etan, *kultur etxean*.

ALTSASU Erakusketa. XV.

Arte Azokaren mustutzea.
19:30etan, *lortia kultur gunean*.

OLAZTI Bakarriketa.

Sergio Bezos La Revuelta telebista saioko

ZINEMA

ALTSASU

IORTIA KULTUR GUNEAREN ARETO HANDIAN

Tadeo Jones y la lámpara maravillosa
Igandea 11 17:00

El corazón de la bestia

Igandea 11 19:30
Astelehena 12 19:30

El ser querido

Osteguna 15 19:00

IORTIA KULTUR GUNEAREN ARETO TXIKIAN

La bola negra

Igandea 11 19:30
Astelehena 12 19:30
Osteguna 15 19:00

umoregilearen bakarriketa saioaren emanaldia. Sarrerak: aurretik, 10 euro; bertan, 12 euro.
19:00etan, *kultur etxean*.

LAKUNTZA Bakarriketa.

Sergio Bezos La Revuelta telebista saioko umoregilearen Monologo Barato bakarriketa saioaren emanaldia. Sarrerak: 12 euro.
21:30etan, *kultur etxean*.

OROIGARRIA

BETI GURE BIHOTZETAN

Francisco Javier Gamboa Garciandia
Juan Antonio Razkin Gamboa
Javier Hernaiz Palacios
Julita Arregui Arregui
Maria Esther Gamboa Garciandia
Carlos Areta Areta
Antonio Gonzalez Alcalá

Datorren igandean, urriaren 11n, goizeko 11:00etan Lakuntzako San Salvatore elizan, beraien oroimenean ospatuko dugun mezara gonbidatzen zaituztegu.

1950eko zuen kintoak eta lagunak

ESKELA

Joxan Erro Lakuntza

Ezin ahaztu gaur txefa sukaldari ezin hobeia hi izan hintzen sukaldeko denon erregea

Zatoaren lagunak
Hire kuadrilla
Arbizu

OROIGARRIA

Benigno Mendiola Goikoetxea

XI. urteurrena
(Urriaren 10ean)

Beti gure bihotzetan
Ez gara zutaz ahazten

Familia
Urdiain

ESKELAK JARTZEKO: 948 56 42 75
edo eskelak@guaixe.eus

► Eskelen tarifak: 55,90 € / 106,5 € / 143,70€
prezio hauek BEZa barne dute.
► Bazkideek % 10eko deskontua dute.
► Eskelak jasotzeko azken eguna: Asteazkena goizeko 12:00ak baino lehen.

IRAGARKI SAILKATUAK

LANA/NEGOZIOAK

ERRENTAN EMAN

Lizarragako Azi Iturri Txokoa San Klemente festetan alokatu nahi da: Enkantea urriaren 25ean, igandean, 14:00etan elkartean egingo da. Gubieneko prezioa 1.000 euro izango dira eta diru gehien eskeintzen duenak irabaziko du. Festak azaroaren 20, 21 eta 22an ospatuko dira. Animatu zaituzte!

Altsasuko Frontoiko tabernaren kudeaketa eramateko deialdia zabalik: Informazio gehiago Atabon edo Altsasuko udaletxean.

LAN ESKAINTZA

Uhartace Arakilgo Jubilatutako elkartea tabernari bila dabil: Elkarteko zuzendaritzak hautagaiak elkarriketatuko ditu, izena emateko haiekin harremanetan jarri.

Aralarko santutegiko taberna kudeatzeko langile bila: Santutegiko arduradunak ostalaritza zerbitzua kudeatu nahi duten pertsonen bila ari dira. Egiteko horretan interesa duen pertsonarik balego, 649 313 984 edo 618 574 631 telefono zenbakietara hots egin dezake.

IKASTAROA

Canva ikastaroa Altsasun: Nafar Lansarek antolatuta Altsasuko enplegu bulegoan. Informazioa eta izen emateak Naser-tic-en.

OHARRAK

Gernikako Arbola Kantuz Elkartearen diru bilketa: Gernikako arbola kanta Euskal Herriko ereserkia izan behar duela defendatzen du elkartek. Hura lagundu nahi duenak bere diru ekarpenak Laboral Kutxaren IBAN ES54 3035 0145 6614 5006 7571 kontu korrontean egin dezake. Ordainketaren arrazoi gisa jarri arrazoiak Gernikako Arbola eta dohaintza emailearen izena.

Euskara ikasleendako dirulaguntzak: Sakana Mankomunitateko Euskara Zerbitzuak eskalduntzen edo alfabetatzen ari diren sakandarrei zuzenduta. Informazio gehiago www.sakana-mank.eus web orrian.

Kontsumitzaileei arreta emateko Altsasuko udal bulegoa: Asteartean, 012 zerbitzuan hitzordua hartuta. Nafarroako Kontsumitzaileen Elkartea, Iratxe.

Irurtzungo abesbatzak ahots berriak bilatzen

ditu: Tenore eta baxuak bereziki. Interesa baduzu Fermin Idaretekin harremanetan jarri.

Etzarri Aranazko Abesbatza Txikiak zure aho- tsa behar du: 6 - 15 urte bitarteko haurrez osatuta dago abesbatza eta kide berrien bila dabil. Interesa duenak harremanetan jar dadila corotxikis@gmail.com helbidera idatziz. Informazio gehiago www.coraldebamarianaz.com web orrian.

Errotuluak euskaraz jartzeko dirulaguntzak: Establezimendu komertzia- lei, ostalaritzakoei eta el- karteei zuzendutako diru- laguntzak dira. Diruz lagun- duko dira errotuluak, tol- doak eta ibilgailu komer- tzialen errotulazioa. Euskara hutsean idatzita dagoen errotulua jartzan duenari %50 ordainduko zaio, gehienez 500 euro emanen zaizkio. Euskaraz eta erdaraz idatzita daude- nei %25a, gehienez 250 euro. Eskabideak aurkez- teko epea 2023ko urriaren 31n amaitzen da. Informa- zio gehiago www.sakana-mank.eus web orrian.

Emakumeen bilgunea- ren zabalpen zerrenda martxan: Altsasuko Uda- leko Emakumeen Bilgu- neak Whatsapp aplikazio- ko zabalpen zerrenda bat sortuko du, Berdintasun Zerbitzutik antolatzen ditugun ekitaldi eta jar- dueren berri emateko. Zabalpen-zerrendan par- te hartu nahi baduzu, bi- dali iezaguzu Wha- tsapp-eko mezu bat zure izen-abizenekin eta ze- rendan parte hartu nahi duzula adieraziz telefono honetara: 628 32 85 93.

Arbizuko Utzubar Eko- gunean konposta esku- ragarri: Sakanako Man- komunitateko Hondakin Zerbitzuak gogorarazi du, nahi duen guztiak urte guztian zehar konposta eskuragarri duela bertan. Informazio gehiago nahi duenak info.hondakinak@sakana-mank.eus e- pos- tara idatz dezala edo 900 730 450 telefonora hots egin dezala.

iragarki@guaixe.eus

IRACHE KONPROMISOAK

hurbilketa

Hasieratik, beti izan dugu tokiko eredu baten aldeko apustua. Horregatik 58 zentro ditugu Nafarroako hainbat herri eta hiritan.

GURE ZENTROAK ZONALDE HONETAN
ALTSASU, IRURTZUN, BETELU, LEKUNBERRI, LEITZA

TANATORIOSIRACHE.ES
EDO DEITU 948 19 70 70ERA

IRACHE
tanatorioak

Arakil Rebels taldea kontzertu batean. UTZITAKOA

MUSIKA

Ibai ertzeko lokalean

Udan zehar musika talde baten izena entzun da hainbat herriko festetan: Arakil Rebels. Lakuntzako, Arbizuko eta Bakaikuko boskote gazte batek osatzen du eta abestiak sortzen hasi dira. Hurrengo urteko udarako prestatzen ari dira

Erkuden Ruiz Barroso SAKANA

Arakil Rebels udan hainbatetan entzun den izena da. Ekainean eman zuten lehenengo kontzertuan, Lakuntzan, eta ordutik hainbat herriko eszenatokietan izan dira. Eukene Goñi Andueza, Julen Ruiz de Erentxun Ganboa eta Aitzol San Sebastian Arraiza lakuntzarrek, eta Unax Gainzarain Berastegi arbizuarrak eta Julen Zelaia Leitza bakaikuarrek osatzen dute taldea. Hurrengo urteko udan kontzertu gehiago ematea espero dute; tartean zuzenekoak hobetzeko entseatzeko jarraituko dute eta abesti propioak sortzen hasi dira ere.

"Taldea sortzearen ideia parranda batean izan zen, Lakuntzan. Unax eta biok talde bat egiteko ideiaz hitz egiten egon ginen, baina txantxa moduan, eta joan ginen jende gehiagore-

kin hitz egiten", azaldu du Ruiz de Erentxunek taldearen sorreraz galdetuta. "Eukene eta Aitzolekin hitz egin genuen, eta baiezkoa eman zuten". Zelaia osatu zuen boskotea. "Horrela hasi zen taldea".

Lagunak

Hiru lakuntzarrek koadrilakoak dira, eta San Sebastian eta Zelaia "betidanik" klasera elkarrekin joan dira; Gainzarain Arbizukoa denez "asko mugitzen gara berarekin". Ruiz de Erentxun izan ezik, beste lauak musika eskolan batera ikasten aritu dira, eta, beraz, taldea sortzeko gitarra eta baxua jotzen "bakarrik" ikasi dute. "Aitzol bateriarekin hoberena denez, berak batera jotzen du eta besteok beste instrumentuak ikasi ditugu". Ruiz de Erentxun abeslaria da, Goñi eta Gainza-

rain gitarra joleak eta Zelaia baxu jolea.

Lakuntzako Matadero lokalean entseatzeko dute; herriko beste taldeekin moldatzen dira egunak zehazteko. "Normalean asteburuetan entseatzeko dugu, kontzerturik ez dugunean, eta asteartetan". Kontzertuen data gerturatzen denean gehiago entseatzeko saiatzen dira.

Matadero

Lehenengo entsegu otsailaren bukaeran egin zuten, eta aste santuko oporren inguruan Lakuntzako lokaleko taldeekin kontzertuak egitearen ideia sortu zen: "Ekainaren 12an izan zen, eta hori izan zen gure lehenengo kontzertua", azaldu du San Sebastianek. Gehiago entseatzeko hasi ziren. Ordutik, hamaika izan dira egin dituzten kontzertuak. Ruiz de Erentxun:

"Ez genuen espero hainbeste kontzertu izatea". Ahoz ahokoa- ren bidez mugitu dira, "kontzertuen batean, eszenatokitik jaitsi, norbait hurbildu eta beste nonbait jo nahiko genukeen esaten ziguten". Gaur, urriak 9, 22:30etik aurrera, Arbizun kontzertua emanen dute, Arbizuko Gazte Asanbladak Txistor egunaren harira antolatutako egitarauaren barruan.

Arakil Rebels izenak ere Lakuntzako entseatzeko lokalekin zerikusia du; Ruiz de Erentxun: "Mataderoa Arakil ibaia- ren ertzean dago, eta horregatik". Jendeari nondik datorren "harrapatzea" kostatzen zaiola azaldu du Goñik.

Musika

Punk Oi, Street Punk eta Hardcore "pixka bat" jotzen du Arakil Rebels taldeak, "gustatzen zaigun musika". Momentuz beste taldeen abestien bertsioak egiten dituzte; besteak beste, Nafarroa 1512, Non Servium eta Sembrando Kaos, "eta horrelako taldeak". Abesti bat gustatzen zaienean, taldean proposatzen dute eta besteak ados badaude, hori prestatzen dute.

"Orain hasi gara, duela gutxi, gure abestiak sortzen. Etorkizunerako ideia batzuk ditugu, eta ea nola ateratzen den", azaldu du Ruiz de Erentxunek. "Hasieran doinu bat sortzen dugu eta, beste alde batetik, letra". Bakoitzak letra bat egiten duela azaldu dute, eta ondoren doi-

nura moldatzen dute. Abestiak "ezerezetik" sortzen dituztela ere aipatu du Goñik: "Agian entseatzeko gaude eta norbaitek zerbait jotzen du eta gustatzen zaigu".

Etorkizuna

Bostak ikasleak dira. Lakuntzarrek bigarren batxilergoa ikasten ari dira, Altsasu institutuan, eta arbizuarra eta bakaikuarra Lanbide Heziketa gradu bat egiten ari dira. Hor- taz, etorkizuneko plangintza- ren barruan ikasketak daude eta ikasturtean zehar elkartzeko denbora gutxi dutela aipatu dute taldekideek: "Ideia da udan kontzertuak ematea eta orain gure abestietan gehiago zen- tratzea. Ez ditugunez kontzer- tuak izango, entseguetako den- bora sortzeko aprobetxatu". Taldeak etorkizuna badu.

Kontzertuak, Arbizun

Txistor egunaren harira, Arbizuko Gazte Asanbladak egitaraua antolatu du astebururako eta, gaur, ostirala, 22:30etik aurrera, Arakil Rebels taldearen eta Askazi talde arbizuarraren 'Nire Lurretan' diskoaren aurkezpen kontzertuak izanen dira.

KULTUR AGENDA

Lakuntzako hizkera

Gaur, urriak 9, ostirala, 18:00etan, *Lakuntzako euskara (hizkera eta onomastika)* liburuaren aurkezpena egingen du Jose Luis Erdozia egileak, Lakuntzako liburutegian.

Inmatriculazioak oholztan

Bihar, larunbata, 19:30ean, lortian, Amico teatro konpainiaren *Inmatriculaciones. Oh my God!* antzezlanaren emanaldia izanen da. Nafarroako

Ondarearen Defentsaren plataformak egindako lanean oinarritzen da. Sarrerak 6 eurotan eros daitezke.

Sendaberri

Sendaberri Paisaia eszeniko berriak egitasmoaren barruan bi ikuskizun izanen dira Sakanan: bihar, 19:00etan, Irurtzango kultur etxean *Berlin, Brecht, Kabarett*. Lanak Bertolt Brecht dramaturgoaren hainbat poema eta eszena plazaratzen ditu. Sarrerak 6 eurotan eros daitezke. Bestetik, etzi, urriak 11, Etxarri Aranatzan, *Nuur* familiarteko zirku ikuskizuna izanen da, 17:30ean, kultur etxean. Sarrerak 3 eurotan eros daitezke.

BAZTERRETIK

Eguzkitako babesleak

IRATI PELLEJERO MARIN

Askori harritu egingen die udazkenean eguzki babesgarriez hitz egiteak, baina gure aurpegi zaintzarako zerbaite ezinbestekoa bada, eguzki babeslea urte osoan erabiltzea da.

Hasi baino lehen, gustatuko litzaidake zehaztea hobe dela krema babeslea bakarrik erabiltzea. Merkatuan makillaje oinarri askok SPF-a dute beren osagaietan, krema hidratatzaileak ere bai, baina uste dut garrantzitsua dela balioa bakarka ematea, askoz eraginkorragoa izan baitaiteke. Orain nire gustukoena zerrendatuko ditut.

1. Bioderma Photoderm XDefense Incoloro SPF50+: Adinaren kontra egunero erabiltzeko modu bikaina da. UVA-UVB estaldura handitu egiten du, energia handiko eta infragorriko argi ikusgaiaren gaineko babesa ere, eguzkiak eta kutsadurak sortutako erradikal askeak neutralizatzen ditu. Makillajearekin bateragarria, urte osoan hiri erabilerarako gomendagarria da.

2. Heliocare 360° Age Active Fluid SPF50: Antzinatasunaren eta konponketaren aurkako aukerarik hoberena, peptido bio mimetiko eta niazinamidarekin osatuta dago. Etorkizuneko eguzki kalteetatik babesteaz gain, alde aurre-

ko kaltearen zati bat konpontzen du. Testura arina eta amaiera satinatua. Zahartzaroak arduratzen badizu aukera ezin hobea.

3. ISDIN Fusion Water Magic: ISDINek munduko fotobabes lerro baloratuenetako bat sortu du. Egitura arina eta xurgapen azkarragatik, larruazal mota guzietarako da egokia, atopikoetarako ere bai. Uda honetan, aurpegiko lanbro ikusezina formatutako argitaratu dute, UVB/UVA erradiazioetik nahiz argi urdinetik babesteko diseinatua. Babes handia eskaintzen du, eta, gainera, edozein momentutan birpasatu dezakezu. Sakonean hidratatu, azala freskatu eta larruazaleko hesia leheneratzen laguntzen du. Makillajearen gainean erabili daiteke, akabera argitsua eskainiz.

4. Anthelios UV-Mune 400 Fluido Invisible Spf50: Espektruzabaleko babesa zure larruazalarentzat. UVA eta UVB izpiek eta infragorrien kutsadurak eragindako kalteak prebenitzen laguntzeko. Urari, izerdiari eta hondarri aurre egiten die.

5. Bella Aurorako imanaurreko fotobabeslea: Melanina gehiegi ekoiztea eragozten duen teknologiarekin formulatuta dago, eta, horrela, orbanak agertzen saihesten laguntzen du (hiperpigmentazioa) eta lehendik daudenak zuzentzen dira. Bi bertsiotan dago eskuragarri, larruazal motaren arabera: Normal/Lehorr edo mistoa/koipetsua. Aktibo antioxidatzaileak ditu, beraz ezin hobea larruazal helduarentzat.

BERTSOLARITZA

Egindakoarekin "gustura"

Donapaleuko saioan Eneko Lazkozek 624,5 puntu lortu zituen

Eneida C. M. eta E. R. B. ETXARRI A.

Urriaren 3an mustu zen Eneko Lazkoz bertsolari etxarriarra Euskal Herriko Bertsolari Txapelketan, Donapaleun jokaturako saioan. Lehengo faseko laugarren saioa zen, eta Saioa Alkaizak lortu zuen hurrengo faserako txartela, 683 punturekin. Lazkoz laugarren sailkatu zen, 624,50 punturekin. GUAIXE IRRATIA-ko Bertso saioan, egindako lanarekin lasai dago, baina ez dago guztiz "asebeteta": "Momentu batzuetan egin nezakeena baino gutxiago egin nuen, baina orokorrean egindako lanarekin gustura nengoen, eta nago".

Saioa

Bertso plazan saioan, Eneida Carreño esatariarekin, Lazkozek egindako saioaren ibilbidea. Zortziko nagusiak hasi zuen saioa Oihana Iguaranekin; musikariak dira eta Lazkozi areto handietan jotzeko nahia sortu zaio eta Iguarani, ez: "Bi postura desberdin eskaintzen dituztenean normalean bat bestea baino popularragoa izan daiteke. Postura txarra zenik ez zait iruditzen; agian ez da popularra". Ironiatik jotzeko aukera ematen duela gaineratu zuen. "Arratsaldeko txarrena izan zen, saioan ongi sartu gabe nengoen". Lehengo ariketak "hotz" harrapatu zuela aitortu du bertsolariak.

"Giro aldetik ongi". 450 bat bertsozale bildu zen Donapaleuko Airetik gelan txapelketaren saioa ikusteko. Pixka bat "deszentratu" hasi zela esan du etxarriarrak: "Batzuetan zaila da saioan kontzentratuta sartzea", eta horretan akats "pixka bat" egin zuela uste du, izan ere, gertu musikaren munduan lan egiten duten "erreferentziak" baditu: "Bai talde bai manager munduan ibiltzen den jendea". Kontzentrazioa izan zen gakoa, "ez nengoen guztiz entzufaturik".

Hurrengo ariketa zortziko txikian Sarai Roblesekin lagunak eta kirola egitearen inguruko gaia izan zen: "Nik uste ongi aterata nintzela". Saioak puntuari erantzunarekin jarraitu zuen: "Oso gustura gelditu nintzen".

Donapaleuko saioa; Eneko Lazkoz, eserita ezkeretik hirugarrena. BERTSOZALE

Eneko Lazkoz Donapaleuko saioan kantatzen. BERTSOZALE ELKARTEA

Gaurkotasuneko gaiak landu behar izan zituen, erostearen inguruan, "ariketa hau gehiago izaten da galtzeko irabazteko baino; bertsoetako desberdina da". Besteetan bertsoak prestatzeko denbora gehiago dagoela azaldu du etxarriarrak, baina hau bat-batean ateratzen da.

Hamarreko txikian Maider Agirrerekin Baxe Nafarroako bi guraso dira eta kanpoan ikasi behar izan dute, seme-alabek etxetik hurbil ikasi ahalko dute: "Ez nuen kasua ezagutzen, baina ulertzeko modukoa da. Kon-

trapuntua ematen saiatu nintzen".

Epaimahaiak jarritako puntuazioari begira, baxuena ganbarako lanean jarri zioten Lazkozi (116): "Ez dut ulertzen". Pertsona bat geltokira eraman eta joan ez dadin konbentzitzen ahalegindu, baina joaten ikusten duela zen gaia: "Burutik pasa zitzaidan ikastera joaten den alaba, baina ez da oso normala ez joateko konbentzitzea. Horregatik alde batera utzi nuen". Harremana hautsi eta badoan horri kantatu zion, "oso gustura gelditu nintzen".

Finalurrekoetara hamazazpi pasatzen dira, eta Lazkozek "inongo aukerarik" ez duela esan du: "Pena ematen dit batez ere puntuazioa ikusi eta zer pasatu da hemen? Badirudi lan txarra egin dudala, baina sentsazioa ez da hori izan".

"Puntuazioari begira badirudi lan txarra egin nuela, baina ez da hori nire sentsazioa"

11 GALDERA

"Elektrikariaren lana zein den erakutsi behar dugu, aukera asko daude"

KRISTINA UZKUDUN LANTZ ELEKTRIKARIA

Urriaren 6an Nafarroako Gobernuak 2026ko Lan Autonomoaren Sariak eman zituen, eta hamazazpi profesionalen artean elektrikari lakuntzarra zegoen

Erkuden Ruiz Barroso LAKUNTZA

1 Noiztik zara elektrikaria?
Orain dela 35 urte.

2 Nola edo zergatik hasi zinen?
Bartzelonan jaio nintzen duela 60 urte. Ama lakuntzarra eta aita gipuzkoarra. 24 urteekin Lakuntzara bizitzera etorri nintzen. La Caixan lan egiten nuen, eta nire asmoa zen Iruñean bulego batean lan egitea. Garai hartan senargaia zena elektrikaria zen eta nire aitak elektrikari moduan jartzeko esan zion. Enpresa sortu genuen biok; ni sozio kapitalista eta bera elektrikaria. Bulegokoarena ez zitzaidan ondo atera. Orduan, Javierrek esan zidan mutiko bat hartzea pentsatzen ari zela. Esan nion: "Nola mutiko bat? Niri erakutsi!". Hasieran laguntzaile bezala jarri nintzen, pixkanaka ogibidea ikasten.

3 Autodidakta izan zara?
Autodidakta izan naiz; Javierrek erakutsi didana. Orain dela hiru urte, Lan Esperientziagatik Prestakuntza titulua ateratzeko aukera sortu zen, eta atera nuen. Semeek, txantxetan, titulurik ez nuela esaten zidaten. Oraintxe nire titulua daukat. Lehenengo emakumea lortzen.

Kristina Uzkudun elektrikaria. AMEDA-NEEZE

4 Aitzindaria izan zara?
Emakume elektrikariak badira, baina gero ikasten jarraitu dute eta peritu, elektrikari orokorra edo bulegoetan lan egiten dute. Obran, Nafarroan, beste emakume bat dago, baina nire adinekorik ez. Gipuzkoan badira beste hiruren bat.

5 Zein da zure lana?
Elektrizitateak dena mugitzen du; geroz eta gehiago. Errehabilitazio asko egiten ditugu; Donostiako arkitekto bulego batekin lan egiten dugu, eta

etxebizitzan zer dagoen ikusten dugu, dena txikitu, beharren arabera zer jarri begiratzen dugu: argindarra zertarako erabili behar duen, non behar dituen entxufeak... Askok pertsonalizatzen dugu. Bestetik, kotxeendako kargadoreak ere jartzen ditugu, eta herrian argindarrarekin edo telebistarekin, esaterako, arazoren bat konpontzen dugu ere. Denetarik egiten dugu.

6 Nafarroako 2026ko Lan Autonomoa Aitortzeko Saria jaso duzu.

Ni orain Nafarroako Elektrizitate Enpresen Elkarteko batzordekide naiz eta sarietara aurkezteko aukera zegoen. Sarietan hamazazpi arlo daude, eta nirea zazpigarrena zen: elektrikariak, iturgintzak, ingeniariak... Eta ni aukeratu naute. Elektrizitate Enpresen elkarteak guk sortu genuen duela 30 bat urte, eta ogibidea ikustarazteko eta belaunaldi berriak erakartzeko zerbait egin behar genuela esan genuen. Idazkariak sariak datozela gogoratu zuen, eta norbait aurkeztu behar genuela, eta beste kide batek esan zuen: "Nola norbait? Kristina!". Oso ongi iruditu zitzaidan. Lanak ez dira gizonendako edo emakumeendako; lanak dira gustuko duenarendako. Aurkeztu nintzen, eta lortu dut.

7 Zer sentitu zenuen?
Ez dugu inoiz elektrikari bat aurkeztu. Iturgintzak atera izan dira, baina elektrikariak inoiz ez. Denendako sorpresa izan da, baina oso pozik. Lagunek karpaina handia egin dute Whatsapp bidez bozkatzeko. Oso pozik!

8 Ogibidea ikustarazten ari zarete. Zergatik?
Elektrikaririk ez daudelako. Lanik gabe behintzat ez daude. Nik 60 urte ditut eta Javierrek 63 urte eta badira lan batzuk gogorak egiten zaizkigunak; beste enpresa batzuk deitzen ditugu. Baina ordezkorik ez dugu. Semeek ez dute jarraituko. Bulegoa, tailerra eta dena etxean izan dugu, eta ikusi dute nolakoa den lana, eta beste toki batzuetara joan dira.

9 Gazteei zer esango zenieke?
Aurreko urtean Tafallako LH institutuan esan nien AAri galdetu niola irakaslea nintzela eta elektrikariak eta mekanika-

riak motibatzeko hamar arrazoi eman nizkien. Harrituta gelditu ziren. Gure lana zein den erakutsi behar dugu, lan asko daude egiteko, eta elektrikari bezala funtzionarioa izan zaitezke, bulego batean lan egin. Galdeztzeko eta urratsa ematen ausartzeko. Aurten LH eta DBHra joango gara, DBHn hartzen dutelako erabakia.

10 Nola aldatu da ogibidea?
Gauza asko aldatu dira. Materialak, gauza berriak daude, eta orain etxebizitzetan ere Internetera konektatzeko fibra jartzen dugu eta abar. Lan asko dago. Gero ere pedagogia lana egiten dugu, jendeak ez duelako ezagutzarik: bonbillek zenbat gastatzen duten, esaterako. Aurrekoan azaldu nien LED argiekin 50 votetik 5 jaitsi daitekeela. Gazteek influencer, youtuber eta horrelakoak izan nahi dute; ez dute pentsatzen elektrikari, zurgin edo iturgin izatea. AArekin jende asko kalera joango da, baina gure lanak eskuekin egiten dira eta momentuz ez dira galduko. Lan politak dira, baina ikusi behar dira. Nafarroan, gainera, goi maila bakarra dago. Beste bi gradu eskatu ditugu; nahiz eta ikasi nahi ez dagoelako non ikasi.

11 Gaztetan bizitza hau izatea espero zenuen?
Amak esaten zidan: "Beti joan zara hain ongi jantzita, zapatak, ilea... Super guapa". Orain lanetik iristean hautsaz beteta, ilea ez dakit nola... Baina ni oso pozik egon naiz. Ez dugu enpresa handi bat egin, baina aukera eman digu semeekin egoteko: semeekin gosaldutxo, autobusera eraman eta arratsaldean jaso. Hori guretako oso garrantzitsua izan da. Erabaki bat izan da, eta ez gara damutzen.

BAZKIDETU

Izan giltzarri!

Hilabeteen euro baten truke
(Errenta aitortpeneko itzulketa kontuan izanda)

Izena
Abizenak
NA/IFZ
Helbidea
Herria
Telefono zenbakia
Emaila
Bankuko kontu korrante zenbakia:
ES _ _ _ _ _

guaixe
fundazioa

948 564 275
618 882 675
admin@guaixe.eus
www.guaixe.eus

gk

